



Съфинансирано от
Европейския съюз

ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ КЪМ МИГРАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

СРАВНИТЕЛЕН ДОКЛАД НА БАЗА НА ДАННИ
ОТ НАЦИОНАЛНИ ПРЕДСТАВИТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ,
ОСЪЩЕСТВЕНИ ПО ДЕЙНОСТ 2.2 И 2.4 ОТ ПРОЕКТА

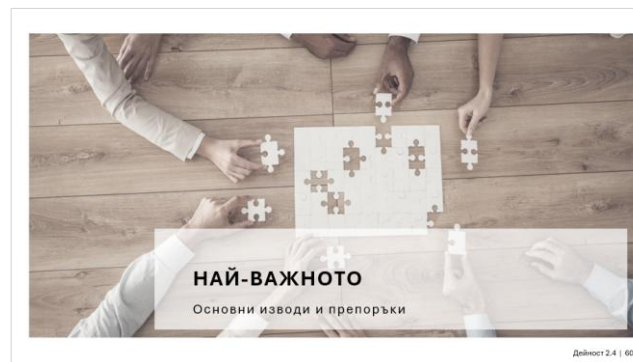
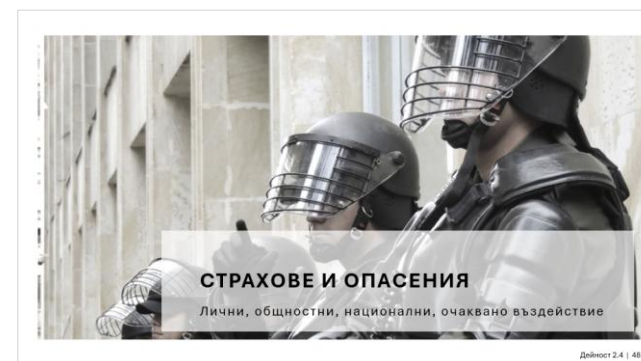
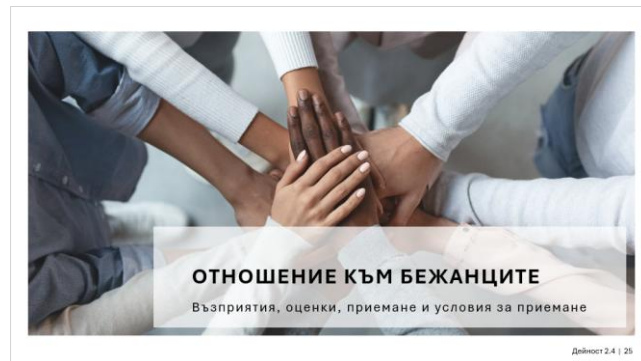
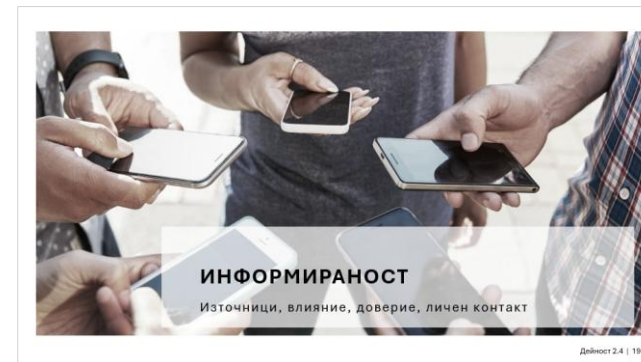
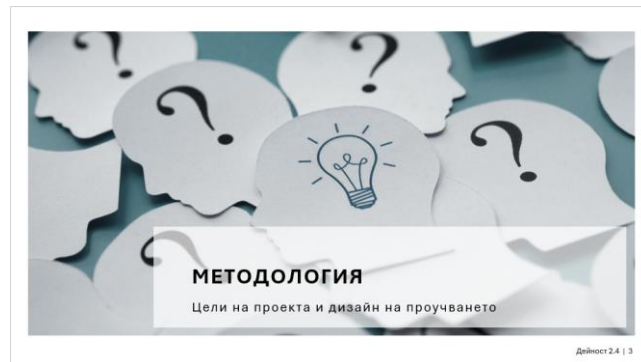
ИВО ЖЕЛЕВ | ЙОАНА АНГЕЛОВА | СВИЛЕН КАТЕЛИЕВ | КОНСУЛТАНТИ

СЕПТЕМВРИ | 2026

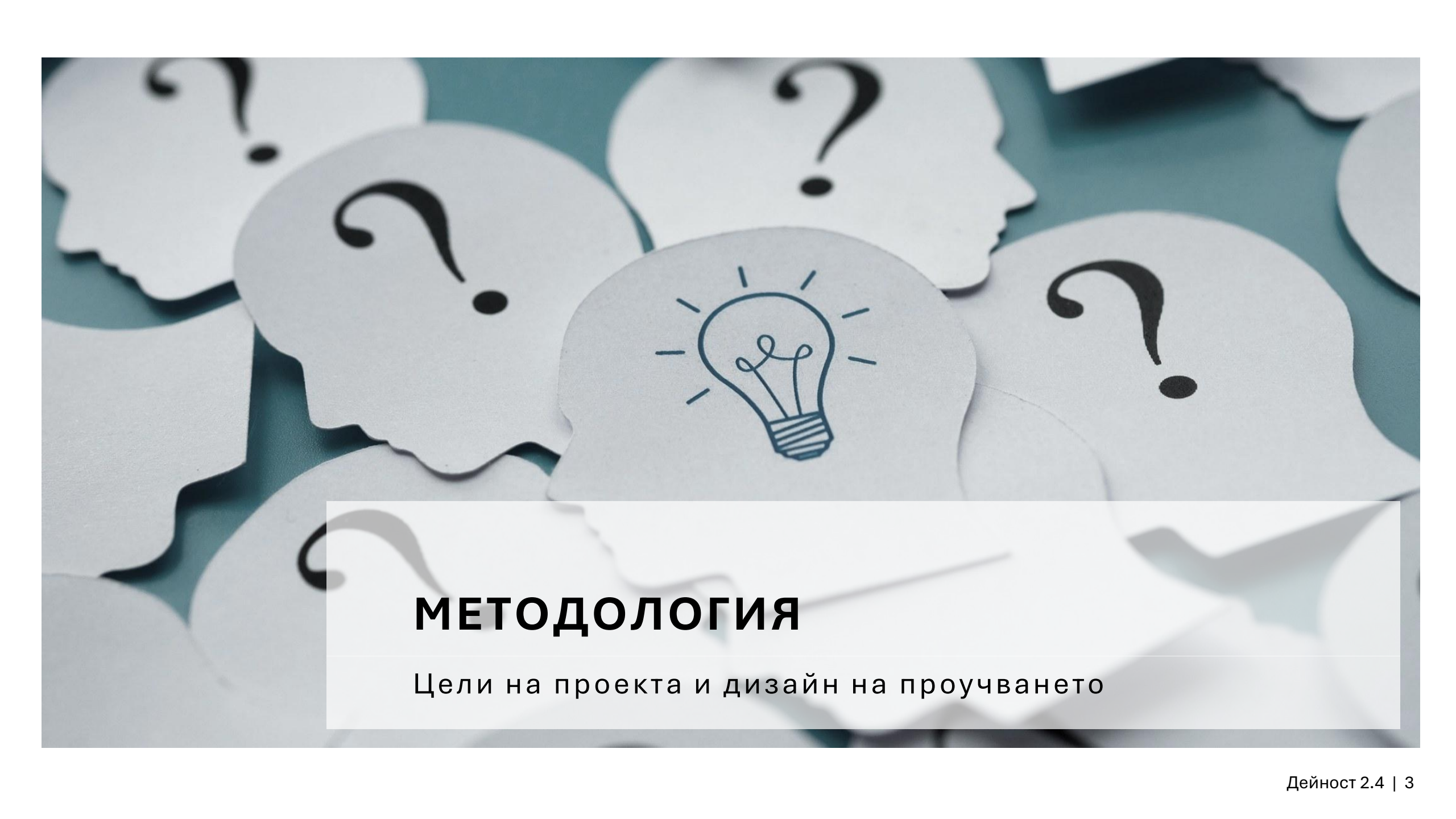
Проект „Толерантни за Едно: информирано общество за законната миграция“ (№ BG65AMPR001-2.001-0012, по договор 812108-48-10.07.2024)“, изпълняван от Европейския институт и финансиран от Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ 2021-2027 г.



СЪДЪРЖАНИЕ



Бележка: в доклада са използвани снимки от базата на Microsoft Office 365, pixabay.com и AI генерирани изображения



МЕТОДОЛОГИЯ

Цели на проекта и дизайн на проучването

ПРОЕКТНИ ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ

Проект „Толерантни заЕдно: информирано общество за законната миграция“ (№ BG65AMPR001-2.001-0012, по договор 812108-48-10.07.2024) е финансиран от фонд „Убежище, миграция и интеграция“ 2021-2027 г.

Основната цел на проекта е **да допринесе за укрепването и развитието на законната миграция към България в съответствие с нейните икономически и социални нужди и за ефективната интеграция и социалното приобщаване на граждани на трети държави (ГТД) в страната**. Проектът предвижда да постигне това чрез адресиране на ниското ниво на информираност на приемащото общество по отношение на мигрантите, с оглед повишаване на толерантността и преодоляване на предубежденията и формиране на позитивни нагласи към законно пребиващите ГТД в страната; подобряване на капацитета за интеграция на съответните заинтересовани страни и осигуряване на условия за улесняване на интеграцията на ГТД; повишаване на нивото на информираност на ГТД с цел улесняване на интеграцията им в българското общество.

За постигане на проектните цели и резултати са предвидени четири основни дейности.

Проучванията, резултатите от които са представени в този доклад, са осъществени по Дейност 2 „**Провеждане на изследователска програма за установяване на нагласите на приемащото общество, включваща мащабни национални представителни проучвания**“ от проекта.

Дейността цели да установи нагласите и да измери потенциала на приемащата общност за интегриране на бежанци в България, да даде отговор на въпроса в кои социални прослойки от населението и региони на страната е налице най-значим потенциал за подкрепа на мерките за интегрирането на законно пребиваващите граждани на трети държави, както и да проследи промените в нагласите след изпълнението на проекта.

В рамките на Дейност 2 е направен преглед на проучванията на нагласите на българите към миграцията в страната от последните 10 години (поддейност 2.1), проведено е качествено проучване (подейност 2.3) сред заинтересовани страни. Настоящият доклад е базиран на данните от финалното сравнително национално представително проучване (поддейност 2.4) за установяване на ефекта от проектните дейности.

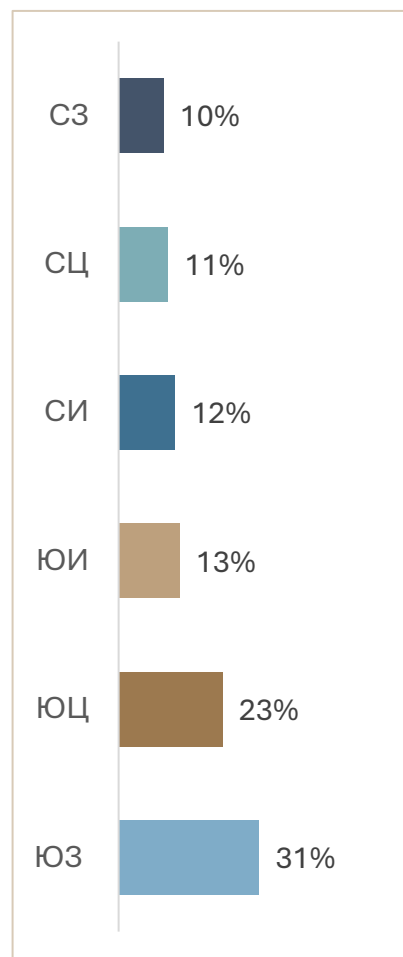


ПАРАМЕТРИ И ДИЗАЙН НА ПРОУЧВАНИЯТА

	Първо проучване	Второ проучване
Целева група	население на страната над 18 г., постоянно пребиваващи в България лица	
Представителност	национална	
Извадка	2004 лица	1000 лица
Генерална съвкупност	5 332 388 лица над 18 г. (НСИ, 2025)	
1% от извадката	~ 53 323 лица	
Статистическа грешка	± 2.2% за 50% дял	± 3.1% за 50% дял
Доверителен интервал	95%	
Метод	смесен – CAPI в дома на респондента и CAWI в онлайн панел	
Период на провеждане	20.11-13.12.2024	12.08-24.08.2026

УЧАСТНИЦИ В ПРОУЧВАНЕТО • 2026

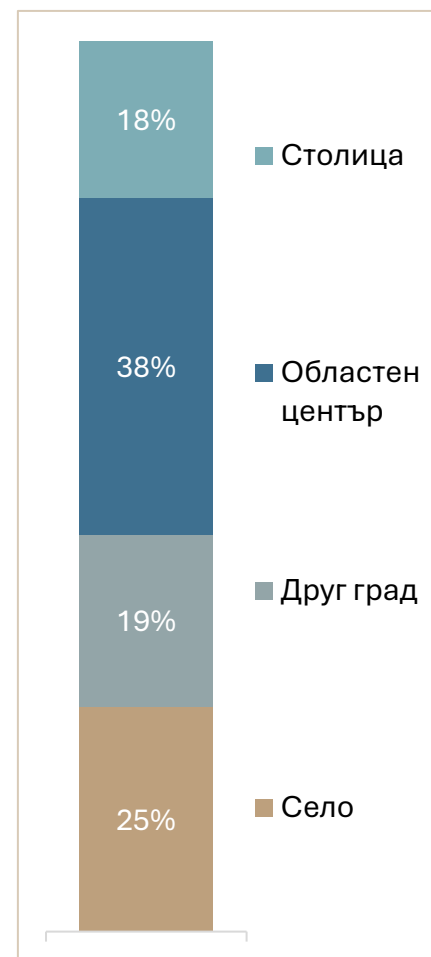
РАЙОН И ОБЛАСТ



База: 1000

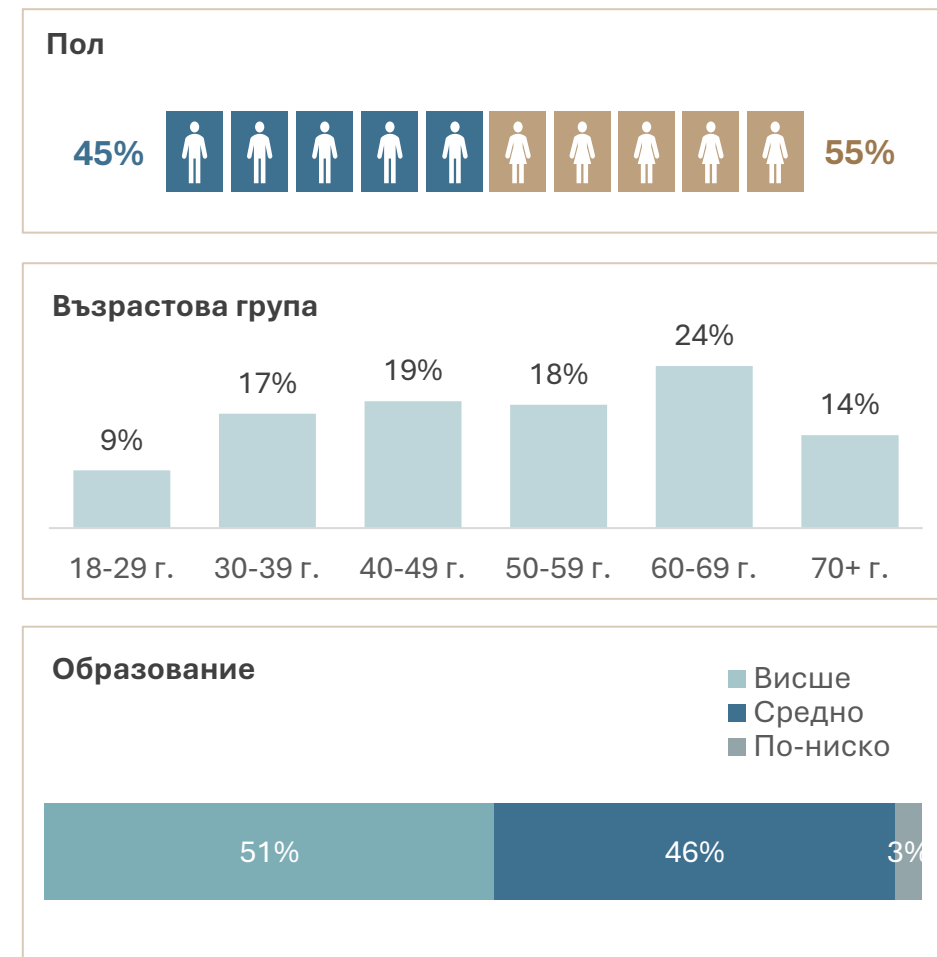


ТИП НАС. МЯСТО



База: 1000

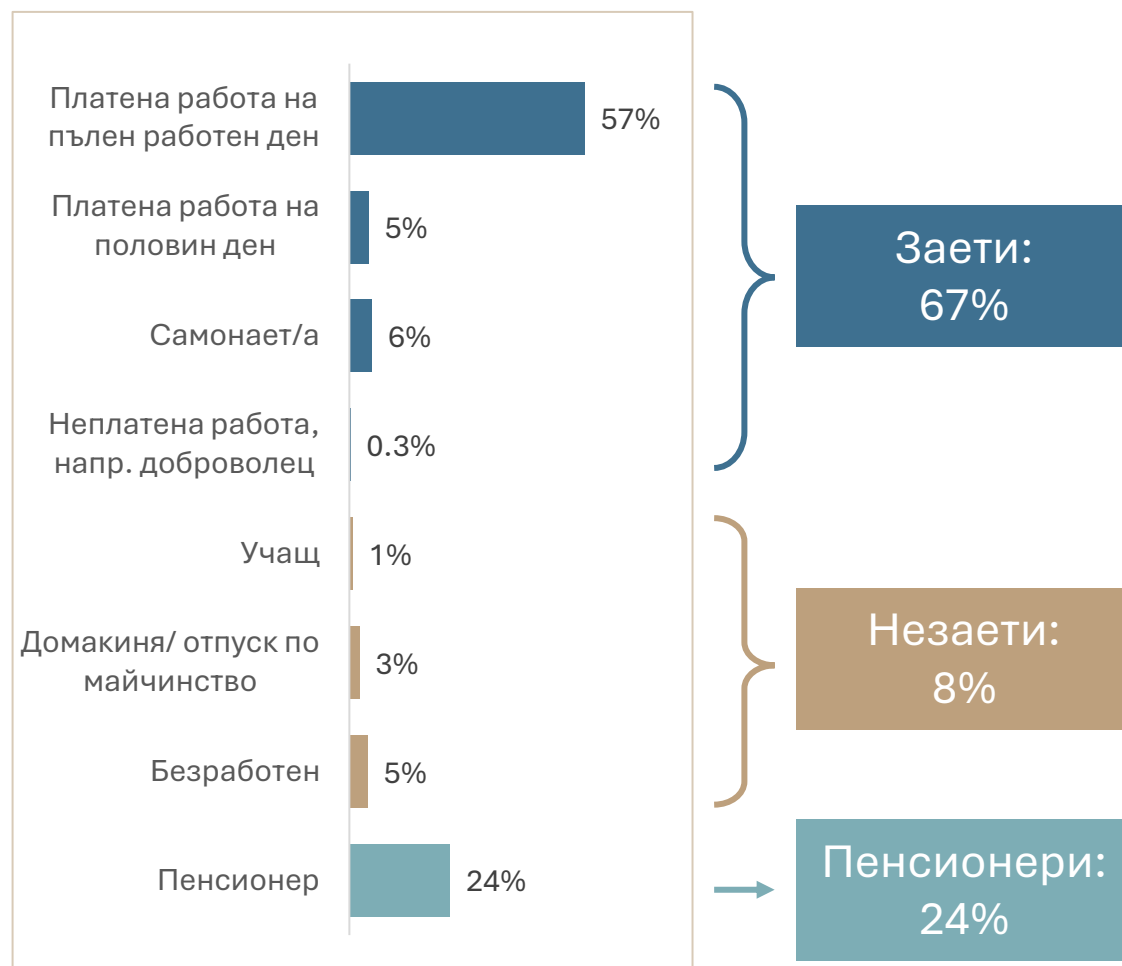
ДЕМОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ, 2026 Г.



База: 1000

УЧАСТНИЦИ В ПРОУЧВАНЕТО • 2026

ЗАЕТОСТ, 2026 Г.



База: 1000

СОЦИАЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ, 2026 Г.



База: 1000

A pair of hands is shown holding a small, detailed globe of the Earth. The globe is positioned centrally, with the hands cupping it from the sides. The map on the globe shows North America, including Canada and the United States, and the Arctic region. The colors are vibrant, with green for land and blue for water. The background is a blurred, warm-toned surface.

АКТУАЛНА СИТУАЦИЯ

Данните за България в контекста на нагласите по света

СВЯТ · НАГЛАСИ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ

Международният контекст, в който се провежда втората вълна на изследването, е съществено различен от средата, в която традиционно се разглеждат информационните кампании за бежанците. Глобалните изследвания не показват отпадане на принципната подкрепа за правото на закрила, но разкриват все по-ясно разграничение между подкрепата за този принцип и готовността за практически прием и интеграция. Данни на [Ipsos/UNHCR](#) от 2026 г. показват, че 66% от изследваните в 29 държави продължават да подкрепят правото на хората, бягащи от война или преследване, да потърсят убежище в друга държава. Същевременно 61% смятат, че много от кандидатстващите за статут всъщност не се нуждаят от закрила, 49% подкрепят пълното затваряне на границите за бежанци, а едва 44% очакват успешната им интеграция в приемащото общество.

Още по-ясно това разграничение личи в готовността за реакция при нови бежански кризи. Подкрепата е насочена преди всичко към хуманитарна помощ (28%), дипломатически действия (24%) и временно убежище (19%), докато едва 6% подкрепят приемането на допълнителни бежанци за постоянно (пак там).

Подобна тенденция се наблюдава и в Европа. След продължителен период на подобряване на отношението към имиграцията до 2020 г. данните от [European Social Survey](#) регистрират известно отстъпление, а през 2026 г. 51% от гражданите на ЕС вече имат отрицателно отношение към имиграцията от държави извън Съюза срещу 45% с положително отношение ([European Commission, Eurobarometer, 2026](#)).

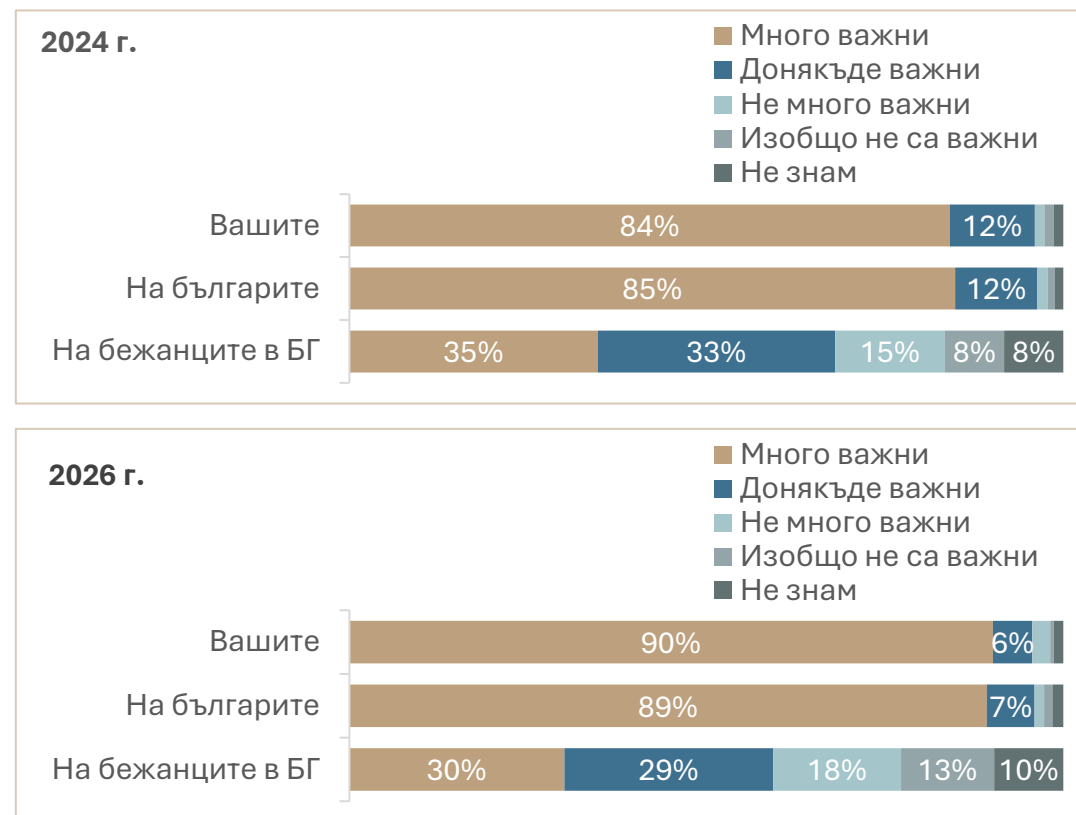
Общата картина показва, че хуманитарният принцип остава широко споделян, но приемането на бежанци е силно условно: правото на закрила се признава много по-широко от готовността за трайно установяване и интеграция.

БЪЛГАРИЯ · ГРАЖДАНСКИ ПРАВА

Тази международна тенденция намира отражение и в базовите нагласи на българското общество. Между 2004 и 2026 г. се увеличава значението, което хората отдават на собствените си граждански права – делът на определящите ги като „много важни“ нараства от 84% на 90%. В същото време отношението към гражданските права на бежанците се движи в обратна посока: делът на смятащите, че те „изобщо не са важни“, нараства от 8% на 13%. Така дистанцията между значението, отдавано на собствените права, и значението на правата на бежанците се увеличава.

На фона на сравнително устойчивите позиции по останалите изследвани ценностни въпроси това е първа индикация, че промяната е свързана по-специфично с отношението към бежанците, а не с обща промяна на ценностните нагласи.

ДОКОЛКО ВАЖНИ ЗА ВАС СА ГРАЖДАНСКИТЕ ПРАВА :



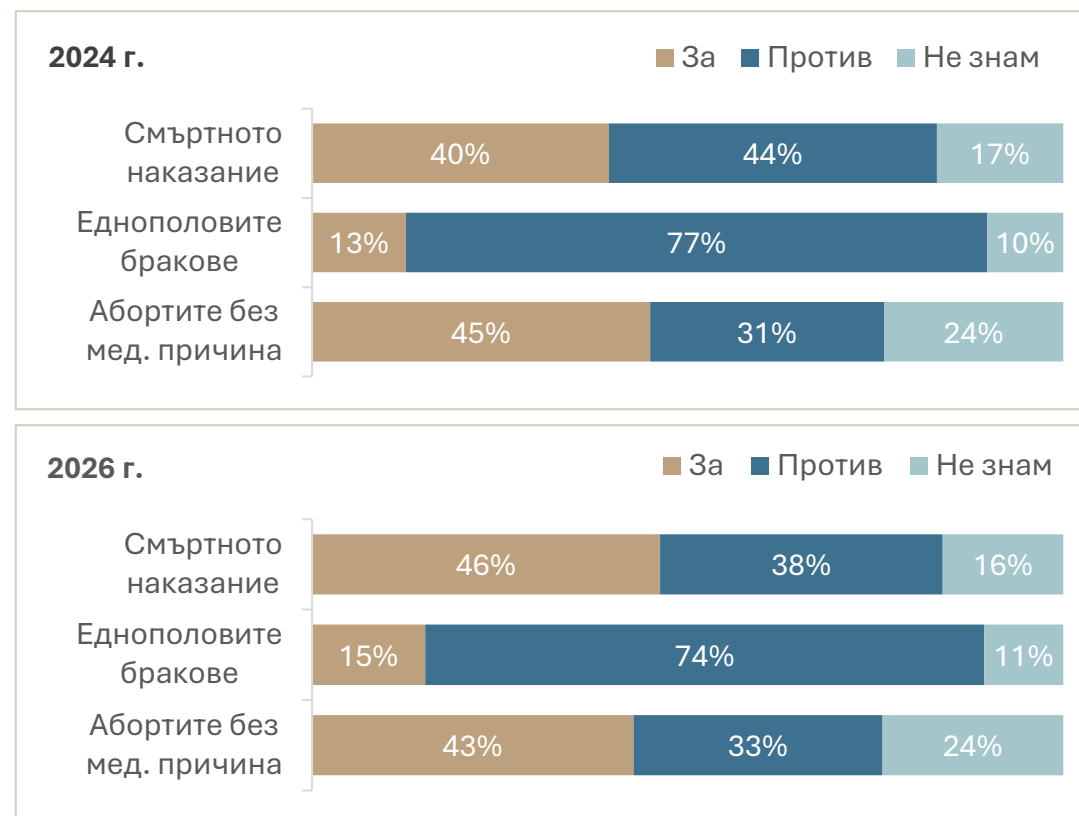
База: 2024 г.: 2004, 2026 г.: 1000

БЪЛГАРИЯ · ОБЩИ ЦЕННОСТНИ НАГЛАСИ

Останалите изследвани ценностни позиции се променят сравнително слабо между двете проучвания. Отношението към еднополовите бракове практически се запазва – делът на подкрепящите ги е 13% през 2024 г. и 15% през 2026 г., а при абортите без медицинска причина съответните стойности са 45% и 43%. По-осезаема е единствено промяната при смъртното наказание, където подкрепата нараства от 40% на 46%, а несъгласието намалява от 44% на 38%.

Следователно данните не очертават общо и еднопосочно изместване на ценностните нагласи, което само по себе си да обяснява нарастващата дистанция по отношение на правата на бежанците. Промяната при тях се откроява на фона на относително стабилни позиции по останалите базови ценностни въпроси.

ЗА КОИ СТЕ „ЗА“ И ЗА КОИ СТЕ „ПРОТИВ“:

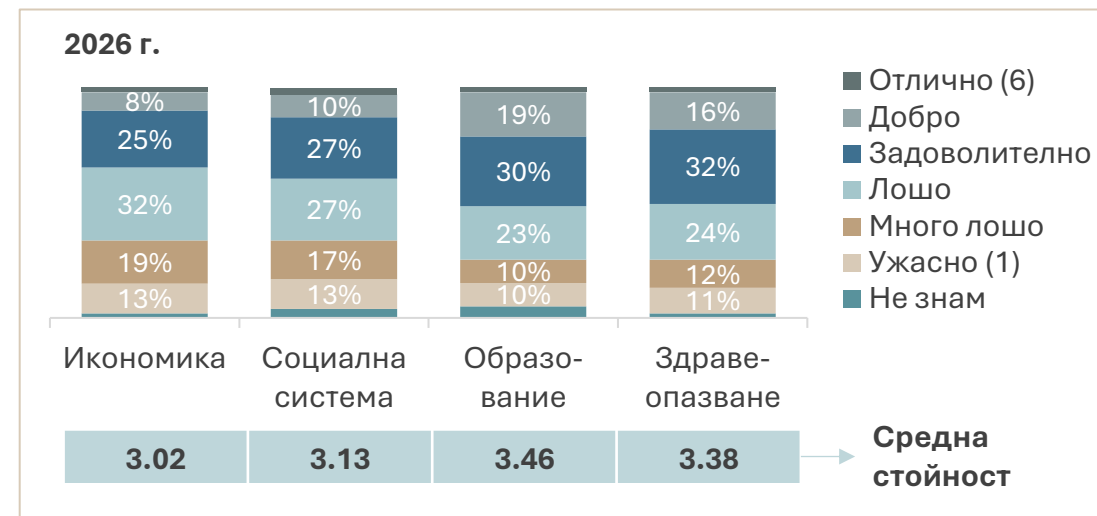
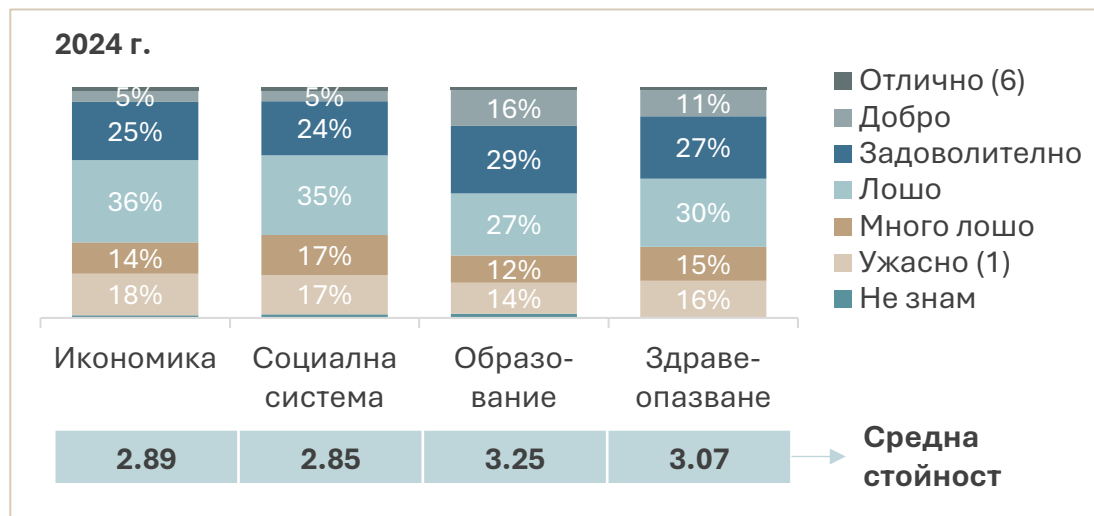


База: 2024 г.: 2004, 2026 г.: 1000

БЪЛГАРИЯ · ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО

КАКВО Е СЪСТОЯНИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА/ БЪЛГАРСКОТО:

База: 2024 г.: 2004, 2026 г.: 1000



По-негативното отношение към правата на бежанците не се развива на фона на влошаващи се оценки за състоянието на страната. Напротив, през 2026 г. средните оценки са по-високи и в четирите изследвани области. Най-голямо е подобрението при здравеопазването – от 3.07 на 3.38, и социалната система и услуги – от 2.85 на 3.13. Повишават се и оценките за образованието – от 3.25 на 3.46, и за икономиката – от 2.89 на 3.02.

Макар оценките да остават по-скоро умерени, посоката на промяната е положителна. Това е важно за интерпретацията на следващите резултати: промените в отношението към бежанците се наблюдават в среда на относително устойчиви базови ценностни нагласи и леко подобряващи се оценки за състоянието на страната.



РАЗБИРАНЕ ЗА „БЕЖАНЕЦ“

Определение и нагласи към приемане

ДЕФИНИЦИЯ ЗА „БЕЖАНЕЦ“

ПОСОЧЕТЕ ДАЛИ БИХТЕ КЛАСИФИЦИРАЛИ ЛИЦЕТО
КАТО "БЕЖАНЕЦ" ЗА ВСЕКИ ОТ СЛЕДНИТЕ СЦЕНАРИИ:

	2024 г.	2026 г.
Лице, което бяга от родната си страна поради конфликт, насилие или преследване	91%	85%
Лице, което бяга от родната си страна поради природно бедствие	42%	37%
Лице, което търси и получава убежище от правителството на България	29%	30%
Лице, което е принудено да се премести от дома си в друга част на собствената си страна	9%	11%
Човек, който търси по-добри икономически възможности извън страната си	23%	27%
Лице, влизащо в България без разрешение или неофициално	38%	41%
Лице, което влиза законно в България, но е просрочило визата или разрешението си	5%	5%
Нито едно от тези	1%	1%

Българите разбират какво означава „бежанец“, но делът на хората, които разпознават понятието като „човек, бягащ от конфликт, насилие или преследване“, намалява от 91% на 85%, а обобщеният показател за разпознаване на поне една от основните характеристики на бежанеца – от 92% на 88% (виж следващия слайд). Същевременно понятието по-често се свързва с търсенето на по-добри икономически възможности.

По данни на ДАБ през 2025 г. закрила са потърсили общо малко под 3900 души (при 12 250 през 2024 г.). Предоставена е закрила на общо 959 души (при 4 951 през 2024 г.), от които с бежански статут са 62 души (при 56 през 2024 г. - [ВИЖ ТУК](#)).

По данни на МВР през 2025 г. 15 421 лица са направили опит да преминат през границите на страната на вход (при 55 166 - [ВИЖ ТУК](#)). Задържани са общо 3308 граждани на трети страни (9208 през 2024 г.). От тях на вход на държавната граница – 1774, на изход без регистрация – 781, и за незаконен престой във вътрешността на страната – 751 лица.

База: 2024 г.: 2004, 2026 г.: 1000

ДЕФИНИЦИЯ ЗА „БЕЖАНЕЦ“ – СРАВНЕНИЕ

ПОСОЧЕТЕ ДАЛИ БИХТЕ КЛАСИФИЦИРАЛИ ЛИЦЕТО КАТО "БЕЖАНЕЦ" ЗА ВСЕКИ ОТ СЛЕДНИТЕ СЦЕНАРИИ:

	Ipsos, UNHCR, Свят, 2024	Ipsos, UNHCR, България, 2024	ЕИ, Първо проучване, България, 2024	ЕИ, Второ проучване, България, 2026
Лице, което бяга от родната си страна поради конфликт, насилие или преследване	67%	69%	91%	85%
Лице, което бяга от родната си страна поради природно бедствие	45%	35%	42%	37%
Лице, което търси и получава убежище от правителството на [ДЪРЖАВА]	40%	38%	29%	30%
Лице, което е принудено да се премести от дома си в друга част на собствената си страна	25%	16%	9%	11%
Човек, който търси по-добри икономически възможности извън страната си	18%	20%	23%	27%
Лице, влизащо в [ДЪРЖАВА] без разрешение или неофициално	18%	31%	38%	41%
Лице, което влиза законно в [ДЪРЖАВА], но е просрочило визата или разрешението си	12%	11%	5%	5%
Нито едно от тези	10%	8%	1%	1%
NET REFUGEE (Лице, което бяга от родната си страна поради конфликт, насилие или преследване и Лице, което търси и получава убежище от правителството на [ДЪРЖАВА])	75%	Няма данни	92%	88%

База: Ipsos, 2024 – глобална извадка: 33 197, България: 1000; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000
Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ

ЛИЦА, ПОТЪРСИЛИ ЗАКРИЛА И ЛИЦА С ПРЕДОСТАВЕН БЕЖАНСКИ ИЛИ ХУМАНИТАРЕН СТАТУТ, 2010-07.2026 Г.

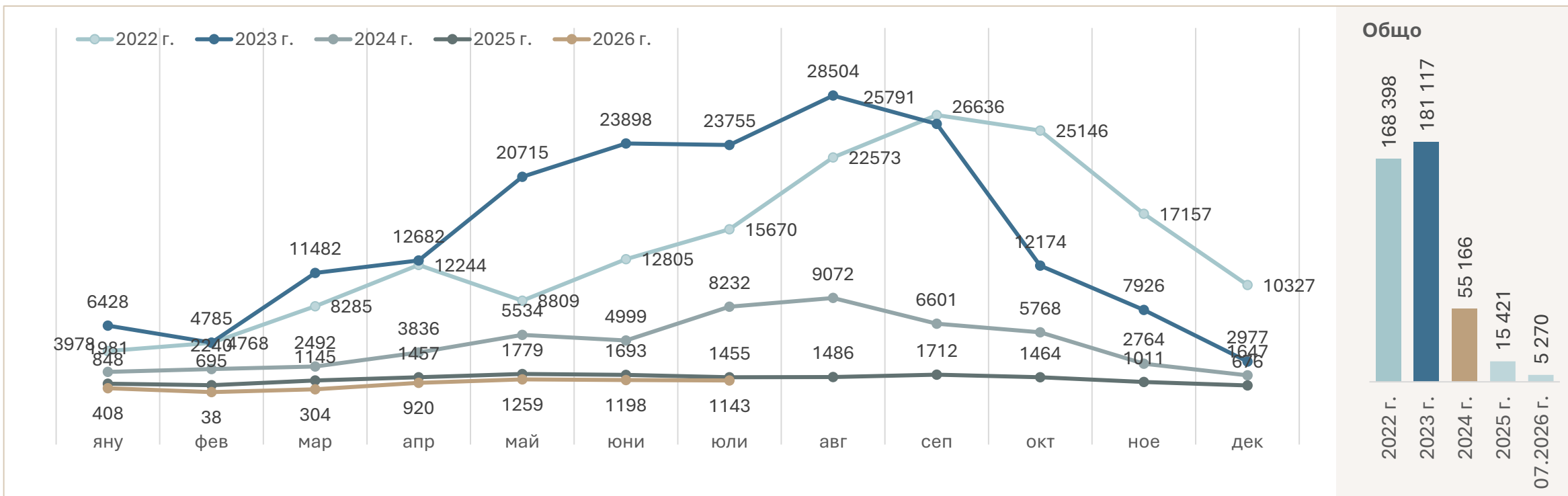


Източник: ДАБ, [линк](#)

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ

ОБЩ МИГРАЦИОНЕН НАТИСК ПО ГОДИНИ И МЕСЕЦИ, В БРОЙ, 01.2022-07.2026 Г.

Бележка: Показателят „общ миграционен натиск“ включва информация за задържани лица на вход от българските гранични власти, задържани лица от съседни гранични власти и самостоятелно завърнали се лица във вътрешността на Република Турция и Република Гърция.



Източник: МВР, [линк](#)

НАГЛАСИ КЪМ ПРИЕМАНЕ

КАКЪВ ТИП ЧУЖДЕНЦИ БИХТЕ ПРИЕЛИ ДА ЖИВЕЯТ В БЪЛГАРИЯ?

/за графиката е използвана скалата от 2024 г./



База: 2013-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

Между 2024 и 2026 г. се наблюдава отстъпление в готовността за приемане на бежанци в България.

Делът на хората, които биха приели бежанци от държави с война, конфликт, насилие или преследване, намалява от 62% на 53%, а на пострадали от природни бедствия – от 40% на 34%. При първата група спадът е статистически значим.

Отношението към трудовата миграция остава по-стабилно: приемането на нискоквалифицирани имигранти е практически без промяна – 15% и 14%, а на висококвалифицирани – 20% и през двете години. Същевременно делът на хората, които изобщо не приемат мигранти да живеят в България, нараства от 21% на 26%.

Промяната в нагласите не показва общо отдръпване от всички чужденци, а е най-видима именно при приемането на бежанци, вкл. на хора, бягащи от война, насилие и преследване.

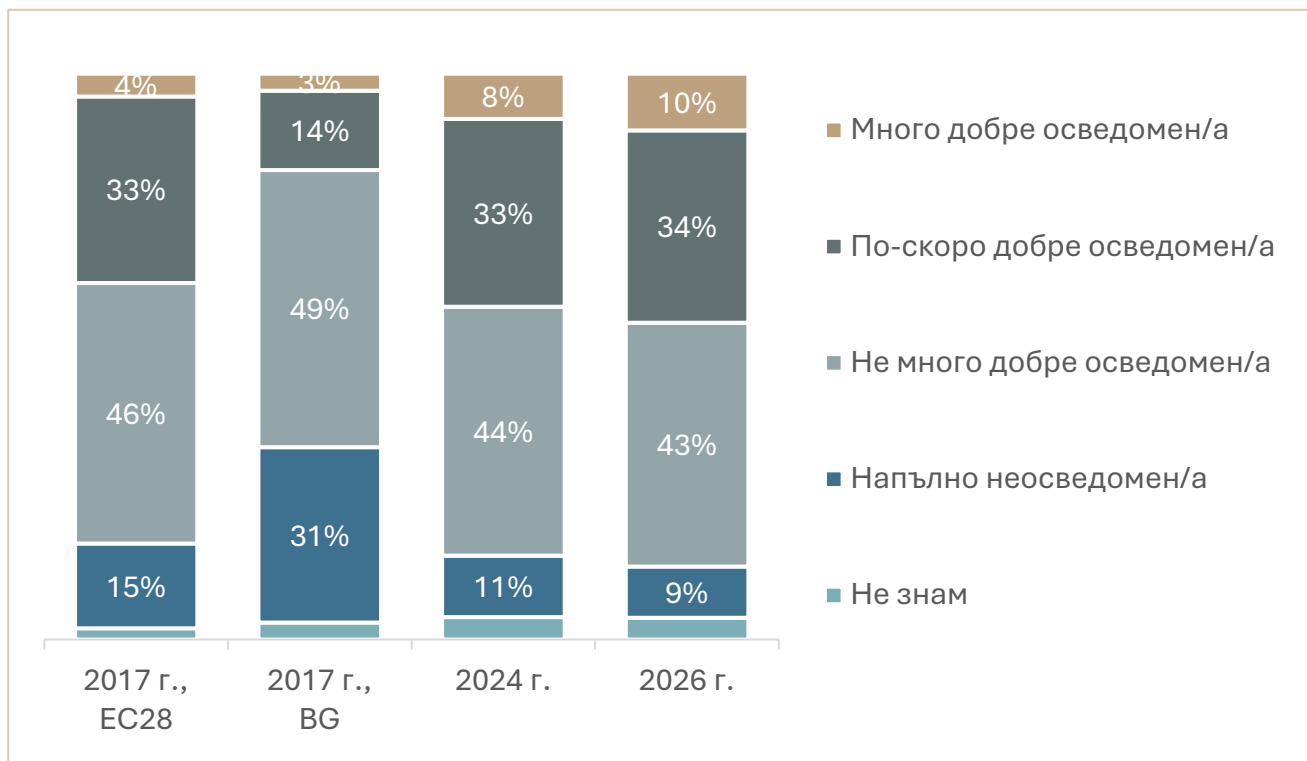
A photograph showing several people's hands holding smartphones. The phones are of various colors (white, black, gold) and are held in a way that suggests they are being used together or shared. The background is blurred, focusing attention on the hands and devices.

ИНФОРМИРАНОСТ

Източници, влияние, доверие, личен контакт

СТЕПЕН НА ОСВЕДОМЕНОСТ

ДОКОЛКО ДОБРЕ СМЯТАТЕ, ЧЕ СТЕ ОСВЕДОМЕН/А ПО ВЪПРОСИТЕ, СВЪРЗАНИ С БЕЖАНЦИТЕ, ИМИГРАЦИЯТА И ИНТЕГРАЦИЯТА?



След значителното нарастване на осведомеността между 2017 и 2024 г., през 2026 г. тя остава практически без промяна. Като много или по-скоро добре осведомени се определят 41% през 2024 г. и 44% през 2026 г., като разликата не е статистически значима.

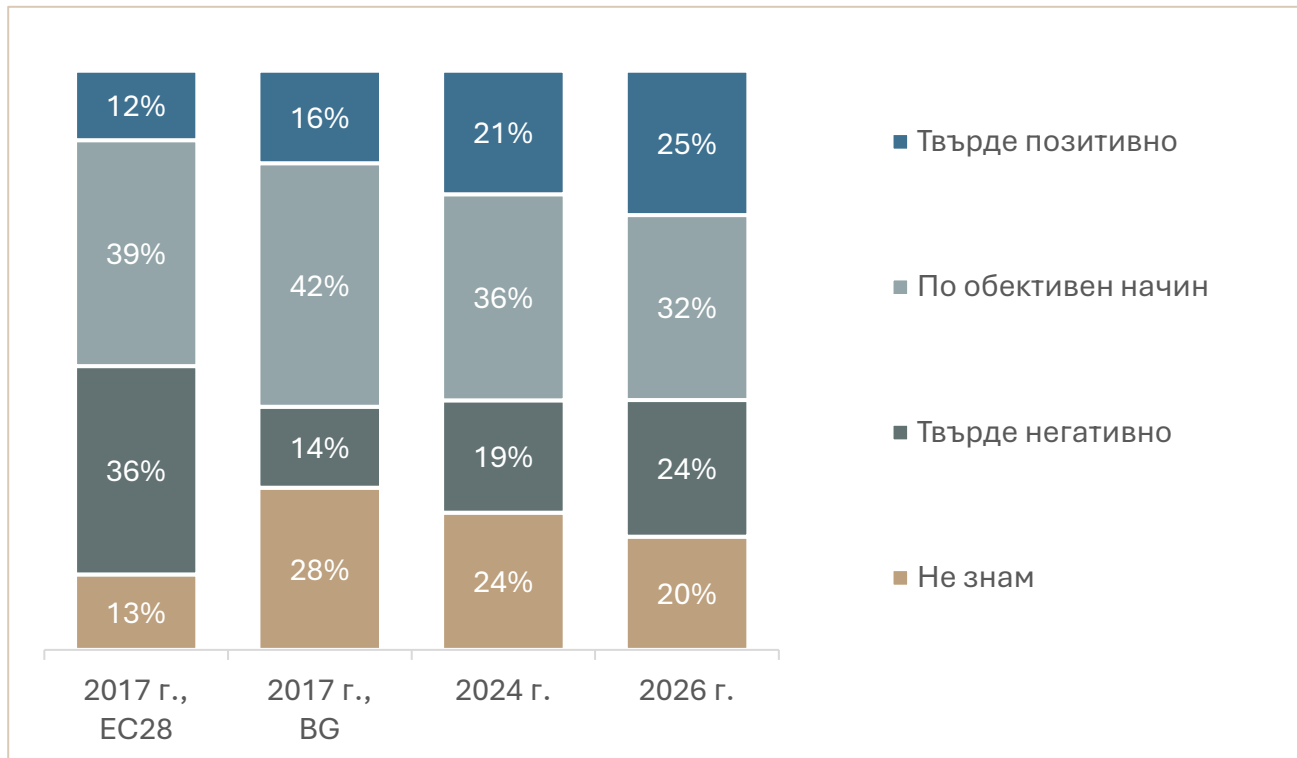
Самооценката за информираност остава по-скоро умерена: и през 2026 г. над половината от населението определя познанията си по темите за бежанците, имиграцията и интеграцията като недостатъчни.

База: 2017 г.: 1027; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469, Integration of immigrants in the European Union, доклад по поддейност 2.1

МЕДИЙНО ПРЕДСТАВЯНЕ

КОГАТО В МЕДИИТЕ ПРИСЪСТВАТ ВЪПРОСИ, ЗАСЯГАЩИ ИМИГРАНТИТЕ, МИСЛИТЕ ЛИ, ЧЕ ТЕ СЕ ПРЕДСТАВЯТ ТВЪРДЕ ПОЗИТИВНО, ПО ОБЕКТИВЕН НАЧИН ИЛИ ТВЪРДЕ НЕГАТИВНО?



Оценката за начина, по който медиите представят имиграцията, остава без статистически значима промяна между 2024 и 2026 г. Около една трета смятат представянето за обективно – 36% през 2024 г. и 32% през 2026 г.

Променя се обаче профилът на хората, които виждат медиен уклон. Разликите по пол, възраст и доход, наблюдавани през 2024 г., отпадат. Остава връзката с личната нагласа: сред хората с отрицателно отношение към бежанците 32% смятат, че медиите представят темата твърде позитивно, при 21% сред останалите, а сред възприемащите имиграцията като проблем – 33% срещу 13%.

База: 2017 г.: 1027; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469, Integration of immigrants in the European Union, доклад по поддейност 2.1

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

ОТ КОИ ОТ СЛЕДНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ, АКО ИМА ТАКИВА, ПОЛУЧАВАТЕ ПО-ГОЛЯМАТА ЧАСТ ОТ ИНФОРМАЦИЯТА СИ ЗА БЕЖАНЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ?

	Ipsos, UNHCR, Свят, 2024	Ipsos, UNHCR, България, 2024	ЕИ, Първо проучване, България, 2024	ЕИ, Второ проучване, България, 2026
Медии (тв, радио, вестници, новинарски сайтове)	60%	67%	85%	84%
Социални медии (FB, X, Instagram, YouTube и др.)	45%	42%	36%	43%
Други интернет източници	25%	30%	18%	20%
Приятели и семейство	16%	14%	21%	24%
Личен опит или бежанци, които познавам	15%	8%	6%	6%
Политически лидери или партии	12%	9%	5%	5%
Общностни или религиозни лидери	7%	2%	1%	1%
Работодатели или фирми	7%	8%	3%	3%
Учители или академични среди	6%	4%	2%	1%
Други (моля, посочете)	1%	-	2%	2%
Нито едно от горните	4%	2%	3%	3%
Не знам	7%	5%	2%	2%

Структурата на информационните източници остава сравнително устойчива между двете вълни. Медиите продължават да са основният източник на информация за бежанците – 85% през 2024 г. и 84% през 2026 г., а делът на получаващите информация от приятели и семейство също се променя слабо – от 21% на 24%.

По-ясната промяна е при социалните медии, чийто дял нараства от 36% на 43%. През 2026 г. те имат значително по-голяма роля в информационната среда.

База: Ipsos, 2024: глобална извадка - 33 197, БГ - 1000; 2024 г.: БГ - 2004; 2026 г.: 1000
Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

ДОВЕРИЕ КЪМ ИЗТОЧНИЦИТЕ

А НА КОИ ОТ ТЯХ СЕ ДОВЕРЯВАТЕ НАЙ-МНОГО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА БЕЖАНЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ?

	Ipsos, UNHCR, Свят, 2024	Ipsos, UNHCR, България, 2024	ЕИ, Първо проучване, България, 2024	ЕИ, Второ проучване, България, 2026
Медии (тв, радио, вестници, новинарски сайтове)	48%	49%	54%	45%
Социални медии (FB, X, Instagram, YouTube и др.)	30%	35%	16%	18%
Личен опит или бежанци, които познавам	21%	20%	5%	11%
Други интернет източници	18%	28%	7%	15%
Приятели и семейство	16%	21%	13%	5%
Политически лидери или партии	11%	7%	1%	1%
Учители или академични среди	10%	6%	1%	0%
Общностни или религиозни лидери	10%	5%	1%	1%
Работодатели или фирми	6%	7%	1%	1%
Други (моля, посочете)	1%	-	1%	0%
Нито едно от горните	6%	5%	19%	18%
Не знам	9%	7%	4%	7%

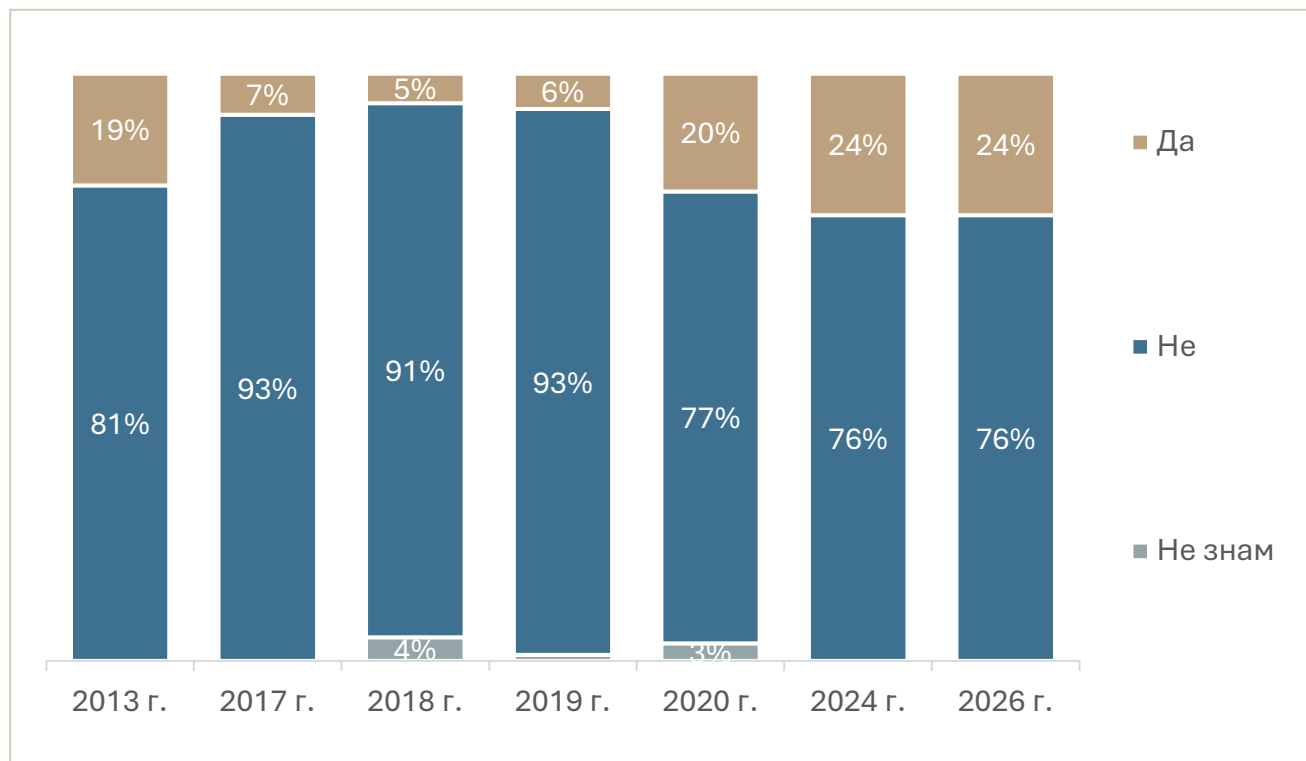
Между 2024 и 2026 г. намалява доверието в основния информационен източник – медиите, от 54% на 45%. Това е единствената статистически значима промяна сред конкретните източници.

Същевременно нараства делът на хората, които не могат да посочат източник, на който имат най-голямо доверие – от 4% на 7%.

База: Ipsos, 2024: глобална извадка - 33 197, БГ - 1000; 2024 г.: БГ - 2004; 2026 г.: 1000
Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

ЛИЧЕН КОНТАКТ

РАЗГОВАРЯЛИ ЛИ СТЕ/ СРЕЩАЛИ ЛИ СТЕ С БЕЖАНЕЦ ИЛИ ЧОВЕК ТЪРСЕЩ ЗАКРИЛА, ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА?



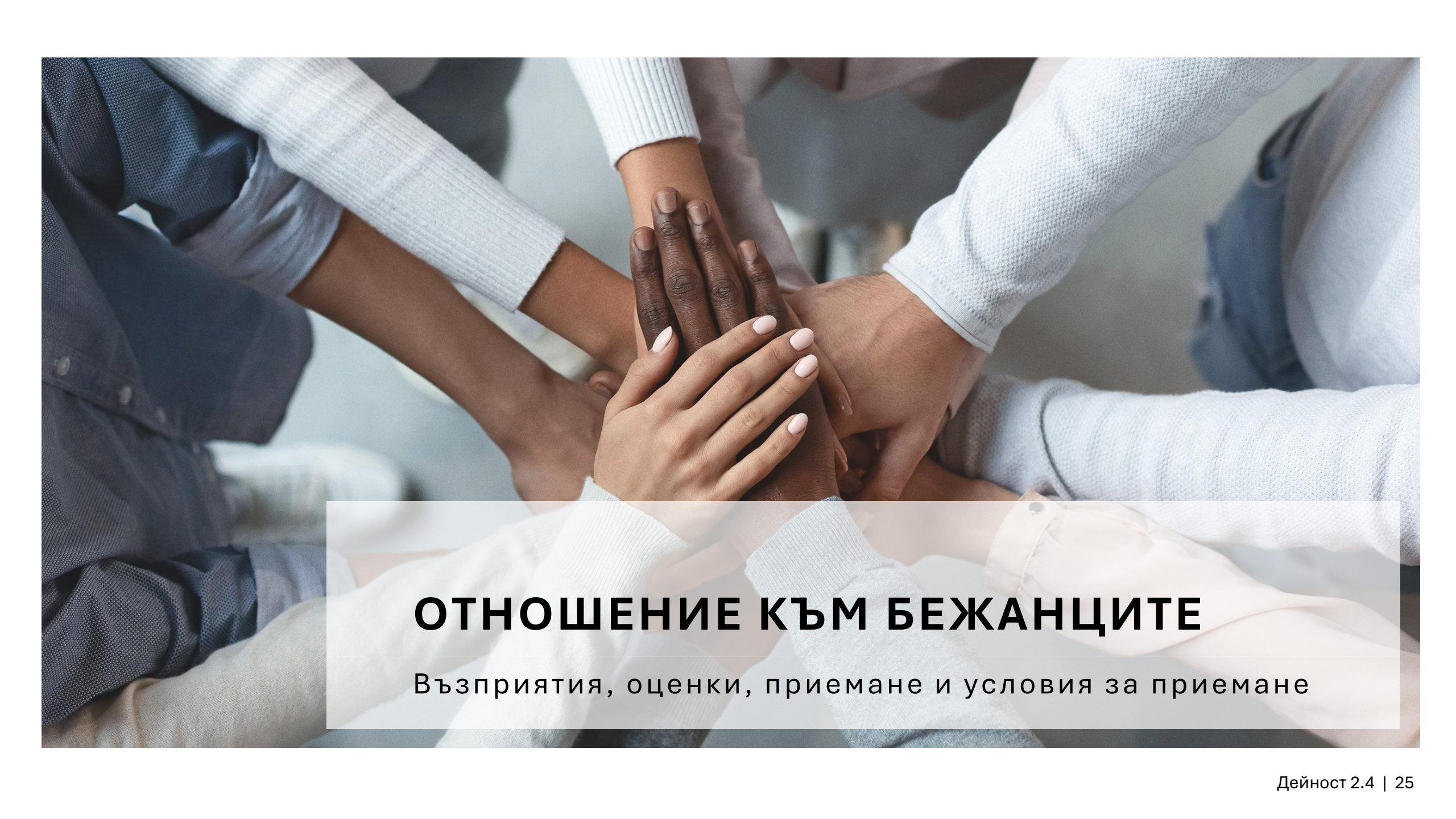
База: 2013-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

След отчетливото нарастване през предходните години, между 2024 и 2026 г. личният контакт с бежанци остава непроменен – 24% от населението и в двете вълни.

Променя се профилът на хората, които имат такъв контакт. Наблюдаваните през 2024 г. различия по образование, доход и наличие на деца отпадат. Запазва се възрастовата зависимост – най-често контакт имат 30–39-годишните (35%), а най-рядко хората над 70 години (15%).

Най-силна е връзката между личния контакт и реално оказаната подкрепа. Сред хората, помогнали на бежанци през последната година, 71% са имали личен контакт, при 17% сред останалите. Обратно, сред ималите контакт 40% са оказали подкрепа, при едва 5% сред хората без такъв контакт. Данните не позволяват да се определи посоката на тази връзка – дали контактът насърчава подкрепата, или хората, склонни да помагат, по-често влизат в контакт с бежанци.

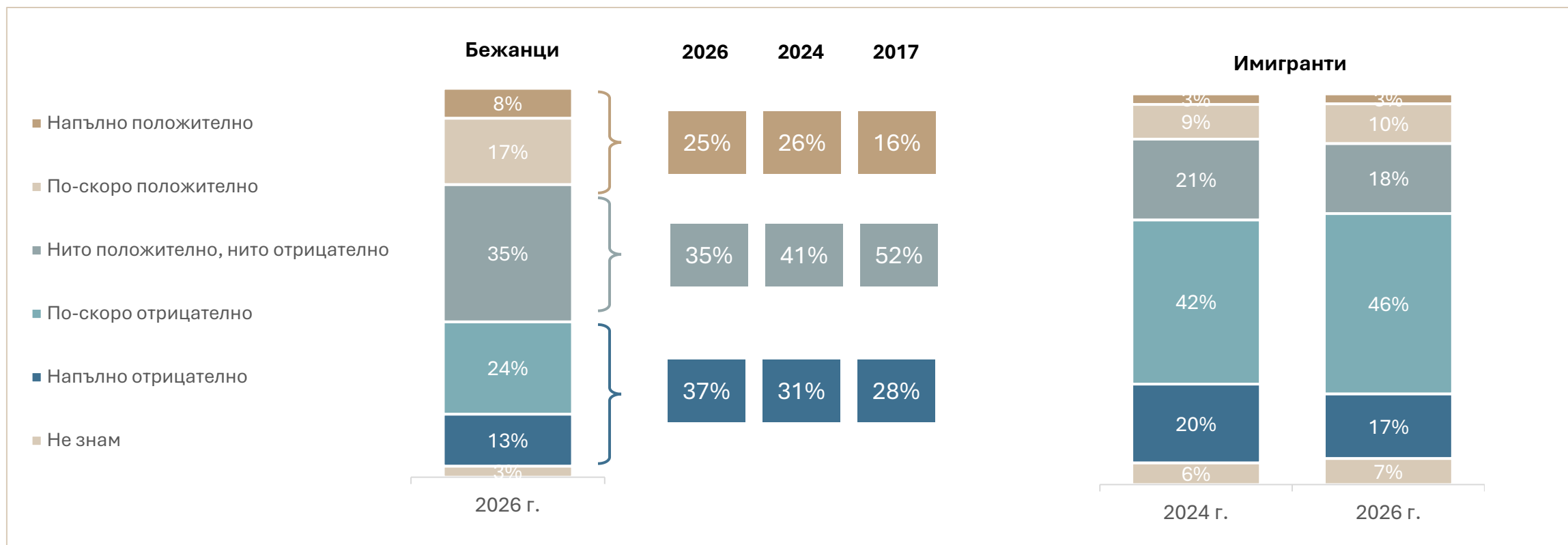


ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ

Възприятия, оценки, приемане и условия за приемане

ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЕЖАНЦИ И ИМИГРАНТИ

КАК ОПРЕДЕЛЯТЕ ОТНОШЕНИЕТО СИ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ? А КЪМ ИМИГРАНТИТЕ (КОИТО НЕ СА БЕЖАНЦИ)?



База: 2017 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЕЖАНЦИ И ИМИГРАНТИ

Отношението към бежанците и имигрантите остава без статистически значима промяна между двете вълни. При бежанците има по-негативна посока – отрицателно настроените са 31% през 2024 г. и 37% през 2026 г., докато положително настроените остават около една четвърт. При имигрантите доминира неутралното отношение, характерно за близо половината от населението. **Зад тази устойчивост на общите дялове обаче протича съществено преструктуриране на нагласите.**

При бежанците се задълбочават различията по образование и тип населено място. Наблюдаваната негативна посока е концентрирана почти изцяло сред хората без висше образование, докато при висшистите отношението практически не се променя. Едновременно с това се отваря силна селищна „ножица“ – София се откроява като най-приемащата среда, областните центрове заемат междинна позиция, а по-малките градове вече се доближават до селата по високия дял на отрицателните нагласи. **Отношението към бежанците става по-силно социално диференцирано, въпреки липсата на значима промяна на общо равнище.**

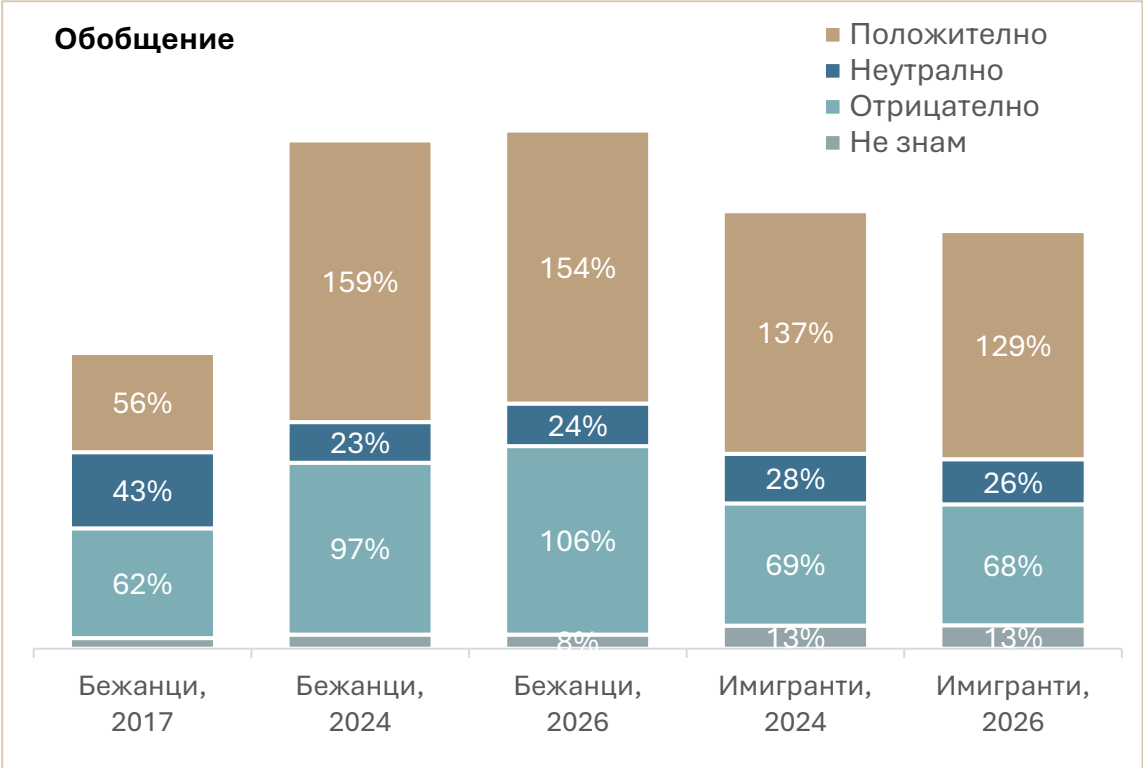
При имигрантите процесът е различен: досегашното противопоставяне между град и село отпада и дори частично се обръща. Положителното отношение намалява рязко в София и в по-малките градове, докато в селата се увеличава. Особено важна е промяната в София: изгубеното положително отношение не преминава в отрицателно, а основно в неутрално. **Следователно тук не се наблюдават по-категорични негативни нагласи, а по-скоро оттегляне от положителната позиция.**

Възрастта разделя отношението към двете групи по друг начин и този модел се запазва в двете вълни. В групата под 40 години имигрантите се приемат по-положително от бежанците, докато при 40–59-годишните е обратното. Това устойчиво разминаване показва, че „бежанец“ и „имигрант“ **не са просто две названия на една и съща външна група, а се свързват с различни нагласи в различни групи на обществото.**

ВЪЗПРИЯТИЯ ЗА БЕЖАНЦИ И ИМИГРАНТИ

С КОИ ОТ СЛЕДНИТЕ ДУМИ БИХТЕ ОПИСАЛИ ОТНОШЕНИЕТО СИ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ? А КЪМ ИМИГРАНТИТЕ?

	Бежанци		Имигранти	
	2024	2026	2024	2026
Приятелство	21%	21%	24%	25%
Доверие	16%	18%	24%	26%
Загриженост	41%	37%	27%	21%
Съчувствие	56%	53%	30%	29%
Уважение	25%	25%	31%	28%
Безразличие	23%	24%	28%	26%
Недоверие	44%	47%	35%	35%
Страх	38%	40%	24%	24%
Омраза	15%	19%	10%	10%
Друга (посочете)	15%	14%	14%	12%
Не знам	8%	8%	13%	13%



База: 2017 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

ВЪЗПРИЯТИЯ ЗА БЕЖАНЦИ И ИМИГРАНТИ

Между 2024 и 2026 г. възприятията за бежанците и имигрантите остават сравнително устойчиви. Единствената статистически значима промяна е намаляването на загрижеността към имигрантите – от 27% на 21%. При бежанците отделните промени не са значими, макар няколко показателя да се движат последователно в по-негативна посока (недоверие +3.3 процентни пункта, страх +2.8 п.п., омраза +3.4 п.п., съчувствие –3.2 п.п., загриженост –3.2 п.п.).

Наблюдава се силно разслояване на отношението към бежанците. Възприятията за тях се различават едновременно според възрастта, образованието, типа населено място и редица други характеристики, докато при имигрантите подобни различия са много по-слаби. Бежанците се оказват значително по-емоционално натоварена фигура – отношението към тях съчетава съчувствие и загриженост със силно недоверие и страх.

Най-рязко е разграничението по възраст и тип населено място. След 60-годишна възраст положителните възприятия за бежанците рязко отслабват, а недоверието достига близо две трети. Същевременно най-негативните нагласи вече не се концентрират в селата, а в по-малките градове: там недоверието достига 62%, страхът – 51%, а омразата – 31%. София е противоположният полюс – с повече съчувствие и уважение и значително по-ниски нива на недоверие и страх.

Важно е да се отбележи, че **загрижеността има различен смисъл от останалите тревожни възприятия.** Тя е по-разпространена сред висшистите и сред хората с личен контакт с бежанци, което показва, че по-скоро изразява загриженост **за** тях, отколкото тревога **от** тях. Това я поставя по-близо до съчувствието, а не до страха и недоверието.

MIGRANT ACCEPTANCE INDEX

Migrant Acceptance Index е създаден от Gallup през 2016 г. и служи за измерване на степента на приемане на имигрантите от местните общности. Изчислен е на база на проучване в 140 държави, проведено през 2016 и 2017 г. и е актуализиран в 145 държави през 2019 г. Изследването, за което има данни от България, е проведено през 2016 г. сред 1000 души по метода пряко стандартизирано интервю.

Индексът се основава на въпрос с три твърдения.

За добро или лошо нещо смятате всяко от следните:

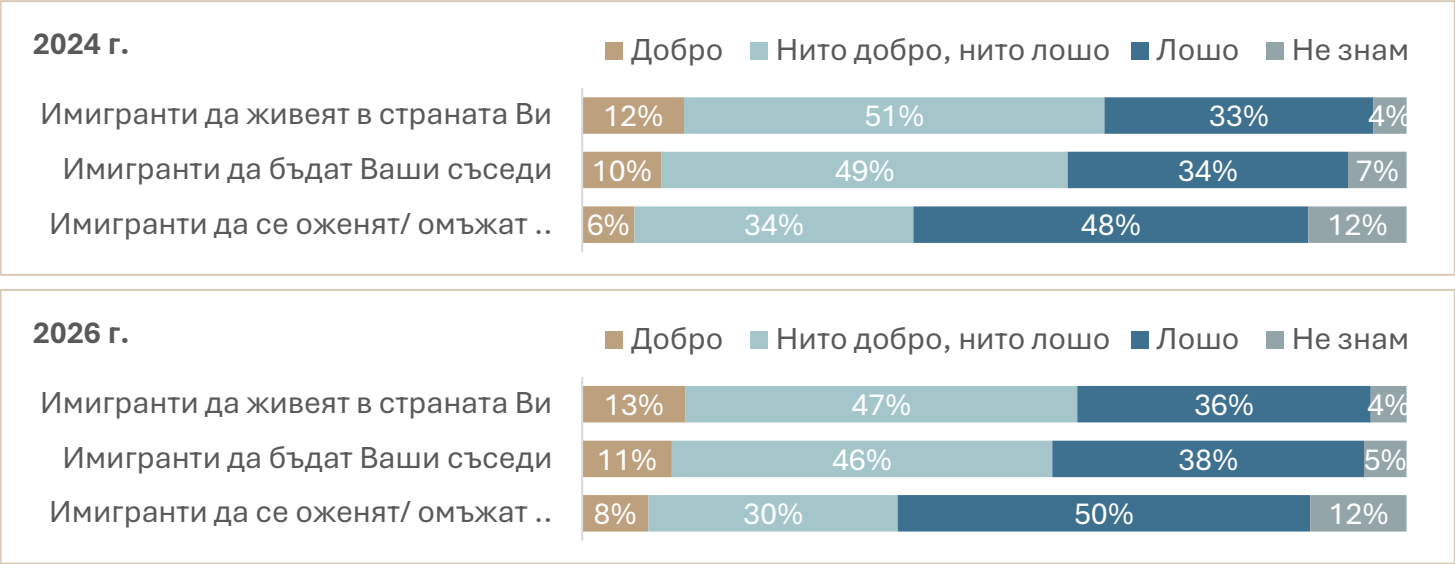
→ Имигранти да живеят в страната Ви

→ Имигранти да бъдат Ваши съседи

→ Имигранти да се оженят/ омъжат за член на Вашето семейство

Отговор "добро нещо" дава три точки, спонтанният отговор "зависи" или "не знам" дава една точка, а "лошо нещо" е нула точки. Индексът е сбор от точките в трите твърдения, с максимален възможен резултат от 9.0 (и трите са добри неща) и минимален възможен резултат от нула (и трите са лоши неща).

Източник: Gallup, New Index Shows Least-, Most-Accepting Countries for Migrants, доклад по поддейност 2.1



Migrant Acceptance Index			
Свят (Gallup, 2017)	5.29	ЕС (Gallup, 2017)	5.92
България (Gallup, 2017)	2.42		
България (2024)	2.42	България (2026)	2.39

MIGRANT ACCEPTANCE INDEX · 2024

Средни стойности на Migrants Acceptance Index по социално-демографски и други показатели, първо проучване (2024)

Общо:	България	2.42
Пол:	Мъж	2.42
	Жена	2.42
Възрастова група:	18-29 г.	3.03
	30-39 г.	2.57
	40-49 г.	2.58
	50-59 г.	2.31
	60-69 г.	2.02
	Над 70 г.	2.34
Тип населено място:	Столица	2.24
	Обл. център	2.61
	Друг град	2.93
	Село	1.90
Деца под 18 г.:	Да	2.50
	Не	2.40
Образование:	Висше	2.65
	Ср./по-ниско	2.19
Статус:	Работещ	2.51
	Безработен	2.40
	Учащ	3.47
	Домак./ майч.	2.79
	Пенсионер	2.08
Средства в домакинството средно / месец:	До 2000 лв.	2.12
	2001-4000 лв.	2.76
	Над 4000 лв.	2.78
	Отказ	2.20

Имиграцията от страни извън ЕС е:	По-скоро проблем	1.80
	И проблем, и възможност	2.95
	По-скоро възможност	4.12
	Нито едно	3.27
	Не знам	2.65
Подкрепили бежанци:	Да	3.86
	Не	2.17
Всеки бежанец, потърсил закрила, тр. да бъде приет:	Да	3.50
	Не	1.91
	Не знам	2.65
Интеграцията на повечето бежанци е:	Успешна	3.39
	Неуспешна	2.24
	Не знам	2.35
Миграционната политика на България е:	Твърде строга	4.19
	Справедлива	3.32
	Твърде снизходителна	1.92
	Не знам	2.62
Повечето имигранти пребивават:	Законно	3.38
	Незаконно	2.03
	Прибл.равен брой от двете	2.83
	Не знам	2.32
Гражданските права на бежанците в България са:	Много важни	3.05
	Донякъде важни	2.67
	Не много важни	1.60
	Изобщо не са важни	1.08
	Не знам	1.66

MIGRANT ACCEPTANCE INDEX • 2026

Средни стойности на Migrants Acceptance Index по социално-демографски и други показатели, второ проучване (2026)

Общо:	България	2.39
Пол:	Мъж Жена	2.45 2.35
Възрастова група:	18-29 г. 30-39 г. 40-49 г. 50-59 г. 60-69 г. Над 70 г.	2.59 3.15 2.46 2.17 2.13 2.01
Тип населено място:	Столица Обл. център Друг град Село	2.54 2.61 2.16 2.15
Деца под 18 г.:	Да Не	2.53 2.35
Образование:	Висше Ср./по-ниско	2.68 2.09
Статус:	Работещ Безработен Учащ Домак./ майч. Пенсионер	2.48 2.30 2.60 2.07 2.16
Средства в домакинството средно / месец:	До 1000 евро 1001-2000 евро Над 2000 евро Отказ	2.29 2.65 2.32 2.17

Имиграцията от страни извън ЕС е:	По-скоро проблем И проблем, и възможност По-скоро възможност Нито едно Не знам	1.64 3.40 5.96 2.81 2.80
Подкрепиха бежанци:	Да Не	4.24 2.10
Всеки бежанец, потърсил закрила, тр. да бъде приет:	Да Не Не знам	4.13 1.85 2.71
Интеграцията на повечето бежанци е:	Успешна Неуспешна Не знам	3.76 2.00 2.37
Миграционната политика на България е:	Твърде строга Справедлива Твърде снизходителна Не знам	5.05 3.32 1.87 2.54
Повечето имигранти пребивават:	Законно Незаконно Прибл.равен брой от двете Не знам	3.90 1.89 2.36 2.36
Гражданските права на бежанците в България са:	Много важни Донякъде важни Не много важни Изобщо не са важни Не знам	3.47 2.49 1.57 1.04 2.12

MIGRANT ACCEPTANCE INDEX – НАБЛЮДЕНИЯ

Migrant Acceptance Index остава устойчив – 2.42 през 2017 и 2024 г. и 2.39 през 2026 г. За девет години общото равнище практически не се променя, но остава значително под международните референтни стойности.

Устойчивостта на средната стойност не означава липса на движение: делът на хората с пълно неприемане нараства от 26% на 30%, но леко се увеличава и делът с високо приемане, докато средните позиции намаляват. **Непромененият индекс прикрива известно раздалечаване на позициите.**

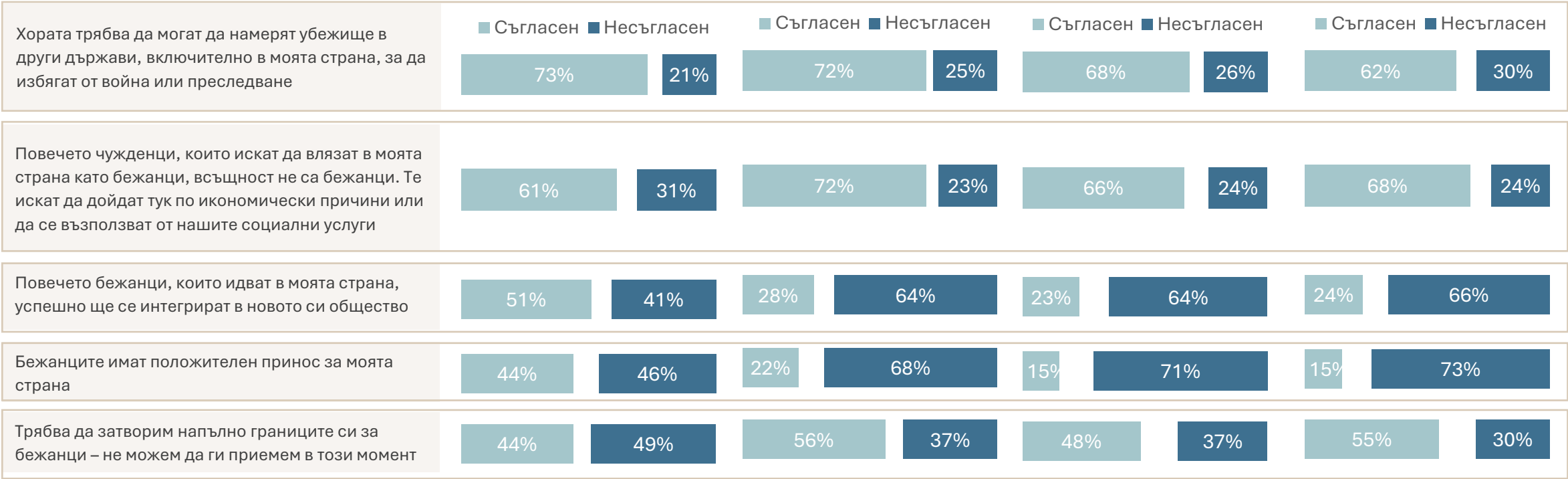
Най-ясната промяна е по тип населено място. През 2024 г. малките градове са средата с най-високо приемане, докато през 2026 г. индексът при тях спада от 2.93 на 2.16 и те вече се доближават до селата. В същото време стойностите в София и селата се повишават. Тази промяна съвпада с резултатите от възприятията, където именно в по-малките градове през 2026 г. се наблюдават най-високи нива на недоверие, страх и омраза към бежанците. **Двата различни показателя очертават един и същ нов фокус на по-ниско приемане – по-малките населени места.**

Приемането остава силно свързано и с отношението към закрилата. Сред хората, според които всеки бежанец, потърсил закрила, трябва да бъде приет, MAI се повишава от 3.50 на 4.13. Същевременно самата група става значително по-малка. Това означава, че **принципната подкрепа за приема се концентрира в по-тесен, но по-категорично приемащ сегмент.**

Бележка: Стойностите за малки подгрупи следва да се интерпретират предпазливо. Не са представени групи с много малък брой наблюдения.

НАГЛАСИ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ

МИСЛЕЙКИ ЗА БЪЛГАРИЯ,
СЪГЛАСНИ ЛИ СТЕ ИЛИ НЕ СЪС
СЛЕДНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ?



База: Ipsos, 2024: глобална извадка - 33 197, БГ - 1000; 2024 г.: БГ - 2004; 2026 г.: 1000
Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

НАГЛАСИ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ

Основните нагласи към бежанците остават изключително устойчиви между 2024 и 2026 г. Практически не се променят нито убеждението, че голяма част от идващите не са истински бежанци, нито скептицизмът към успешната им интеграция и положителния им принос за страната. Около две трети не вярват, че повечето бежанци ще се интегрират успешно, а близо три четвърти не приемат, че те имат положителен принос.

Промяната се концентрира в отношението към самия прием. Подкрепата за правото на хората да намерят убежище намалява от 68% на 62%, докато подкрепата за пълно затваряне на границите нараства огледално – от 48% на 55%. При това се увеличава именно твърдото ядро на тази позиция: напълно съгласните със затварянето на границите нарастват от 21% на 29%. **Така между двете вълни принципната подкрепа за убежището отслабва едновременно със засилването на категоричния отказ от прием.**

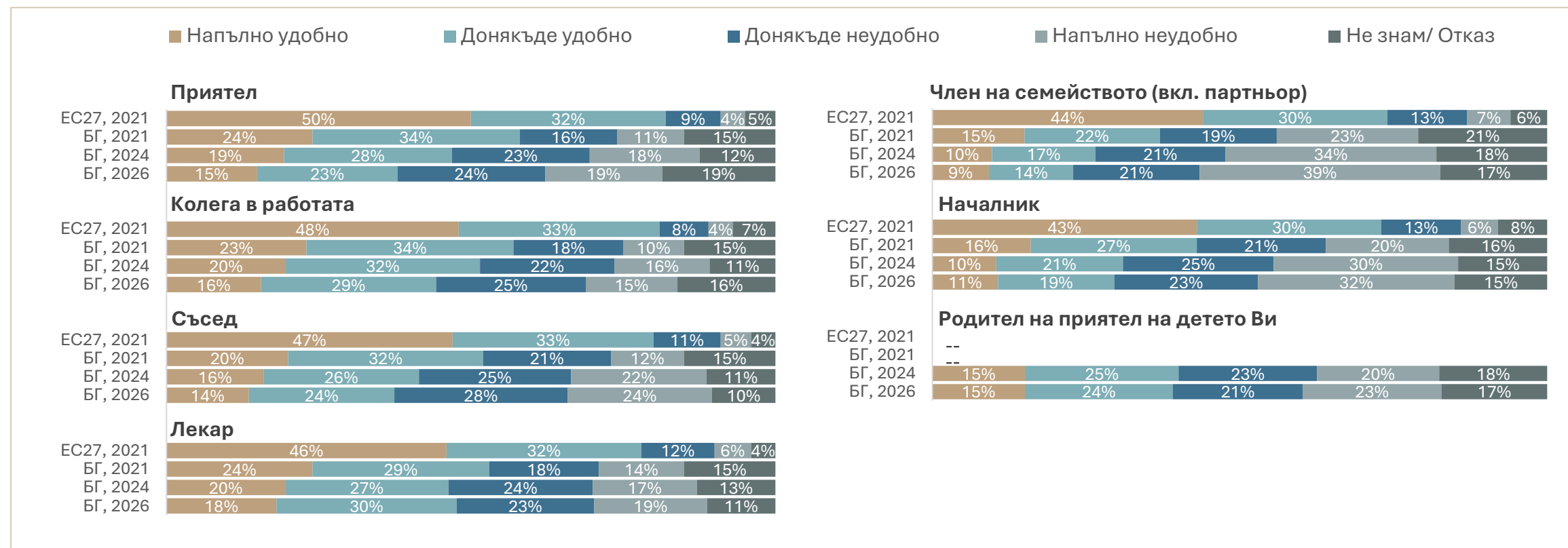
На противоположния полюс също се засилва категоричността. Макар общите оценки за интеграцията и приноса да не се променят, нарастват малките групи на напълно убедените, че бежанците ще се интегрират успешно и че имат положителен принос. Това означава, че зад сравнително устойчивите общи нагласи **се засилват категоричните позиции и в двете посоки** – по-скоро поляризация, отколкото общо еднопосочно влошаване.

Личният контакт, и особено оказаната подкрепа, са силно свързани с по-положителни нагласи към бежанците. Сред оказалите подкрепа значително по-често се приема, че бежанците ще се интегрират успешно, ще имат положителен принос и трябва да могат да намерят убежище в страната.

Тази зависимост обаче не се наблюдава сред хората, които смятат, че е необходимо пълно затваряне на границите. Единственото ясно разграничение е по местоживеене – в София подкрепата за затваряне на границите е по-ниска. Следователно тази позиция се оказва **по-слабо социално диференцирана от останалите нагласи към бежанците.**

ПРИЕМАНЕ НА БЕЖАНЦИТЕ

ВИЕ ЛИЧНО УДОБНО ИЛИ НЕУДОБНО БИХТЕ СЕ ЧУВСТВАЛИ, АКО ИМАТЕ БЕЖАНЕЦ ОТ ДРУГА РАСА И РЕЛИГИЯ ЗА ВАШ...?



База: 2021 г.: ЕС – 26510, БГ – 1000+; 2024 г.: БГ – 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 519, Integration of immigrants in the European Union, доклад по поддейност 2.1

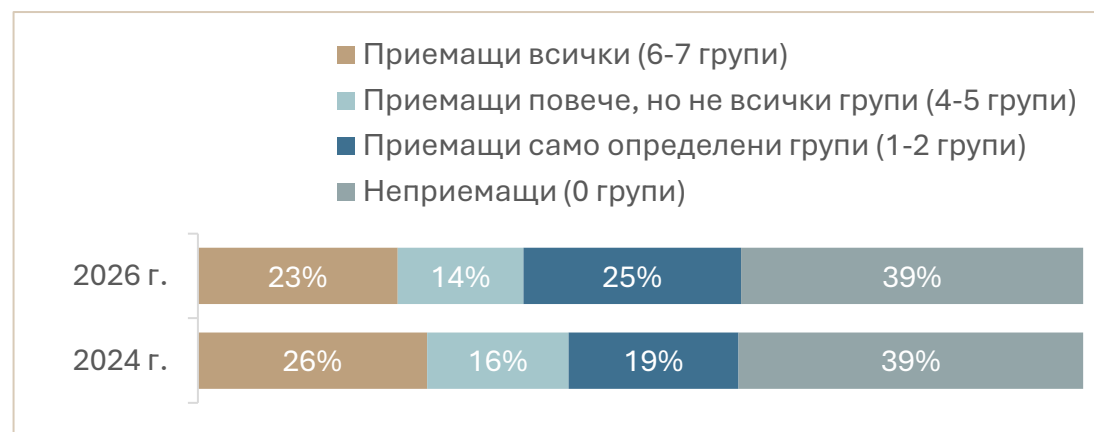
ПРИЕМАНЕ НА БЕЖАНЦИТЕ

Между 2024 и 2026 г. не нараства пълното социално отхвърляне на бежанците – делът на хората, които не биха ги приели в нито една от изследваните роли, остава непроменен – 39%. Промяната е непосредствено над този праг: делът на приемащите бежанец само в една роля се удвоява – от 6% на 11%, а групата с ограничено приемане нараства от 19% на 25%. **Приемането не изчезва, а се стеснява до по-малък кръг отношения.**

Променя се и **характерът на минималното приемане**. Сред хората, готови да приемат бежанец само в една роля, близо половината посочват лекар. Същевременно в групата с ограничено приемане приятелството отстъпва, а лекарят се превръща в най-често приеманата роля. **Така минималното приемане се измества от равнопоставени социални отношения към по-функционални отношения.**

Ядрото на пълния отказ остава непроменено по размер, но е ясно разграничено от личния опит и ангажираността с бежанци. Сред оказалите подкрепа едва 6% не приемат бежанец в нито една роля срещу 44% сред останалите; личният контакт и висшето образование също са свързани с по-ниска социална дистанция.

ДЯЛ ПРИЕМАЩИ СПОРЕД БРОЯ ГРУПИ, В КОИТО БИХА СЕ ЧУВСТВАЛИ НАПЪЛНО ИЛИ ПО-СКОРО УДОБНО

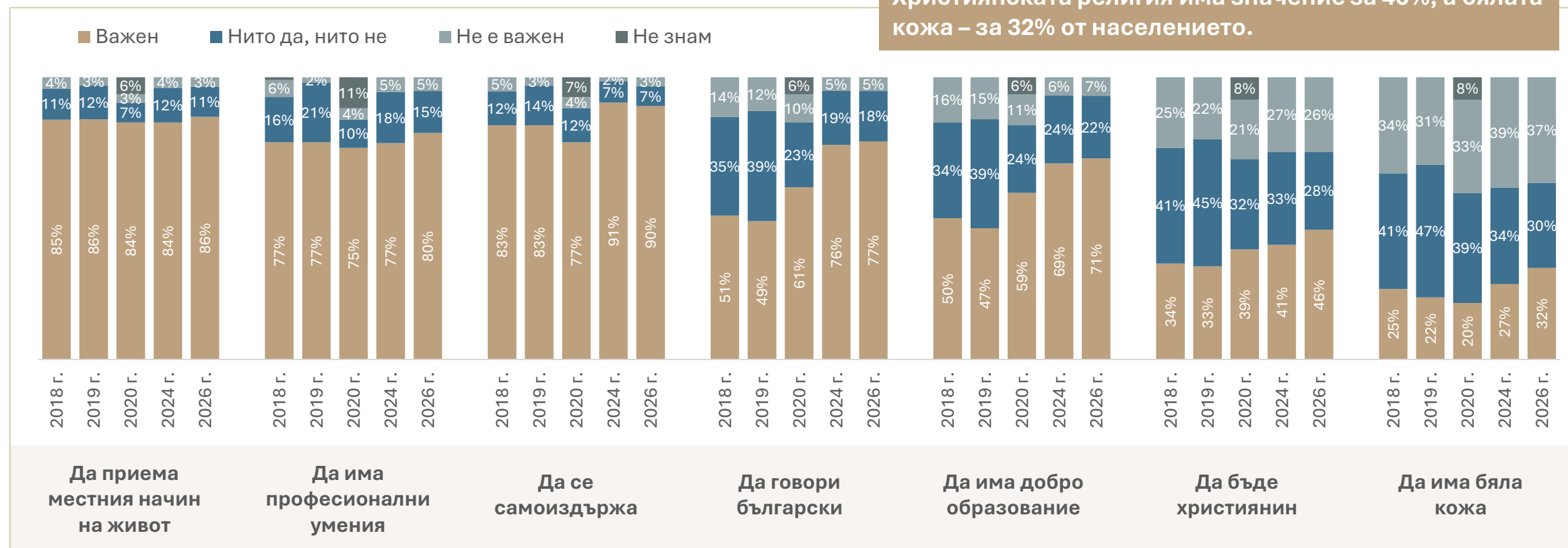


Пълното отхвърляне също не се разширява, но границата на приемането се стеснява: повече хора са готови да приемат бежанец само в отделни роли, докато най-приемащата група става още по-положително настроена. **Следователно, зад привидно устойчивите общи дялове, се засилва поляризацията в отношението към бежанците.**

УСЛОВИЯ ЗА ПРИЕМАНЕ

АКО БЕЖАНЕЦ СЕ ПРЕМЕСТИ ДА ЖИВЕЕ В БЛИЗОСТ ДО ВАС,
КОЛКО ВАЖЕН ЗА ВАС БИ БИЛ ВСЕКИ ОТ СЛЕДНИТЕ ФАКТОРИ?

Идеалният бежанец през 2026 г. се самоиздържа,
приема местния начин на живот, има професионални
умения, говори български и е добре образован.
Християнската религия има значение за 46%, а бялата
кожа – за 32% от населението.



База: 2018-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

УСЛОВИЯ ЗА ПРИЕМАНЕ

Между 2024 и 2026 г. условията за приемане на бежанци не се увеличават, но стават по-категорични. Общият дял на определящите отделните фактори като важни се променя слабо, но при четири от тях значимо нараства делът на оценките „много важно“. Най-силно това се вижда при самоиздръжката – от 57% на 69%, професионалните умения – от 34% на 45%, и приемането на местния начин на живот – от 48% на 57%. Така икономическата самостоятелност и адаптацията към приемащото общество не просто запазват водещото си място, а все по-често се възприемат като задължителни условия за приемане.

На този фон се откроява засилването на изискването за бяла кожа – делът, за който тя е „много важна“, нараства от 10% на 18%. За разлика от останалите засилващи се критерии, това условие не е свързано нито със способността за интеграция, нито с икономическата самостоятелност. То е силно концентрирано сред групите с по-голяма социална дистанция към бежанците: определят го като много важно 32% от неприемащите бежанец в нито една социална роля срещу 10% от приемащите го във всички роли. Подобна зависимост се наблюдава и при изискването бежанецът да бъде християнин.

Двата критерия, свързани с произхода и религията, са тясно свързани помежду си. Сред определящите бялата кожа като много важна 84% отдават същото значение и на християнската религия. Това показва, че двете характеристики по-скоро очертават обща нагласа към приемане на хора, които са етнически и религиозно по-близки.

Оказалите реална подкрепа на бежанци отново се отличават отчетливо, този път по отношение на самоиздръжката. Сред тях 44% я определят като много важна срещу 72% сред останалите. Това показва, че непосредственият опит с оказването на помощ е свързан с по-слабо поставяне на финансовата самостоятелност като условие за приемане.

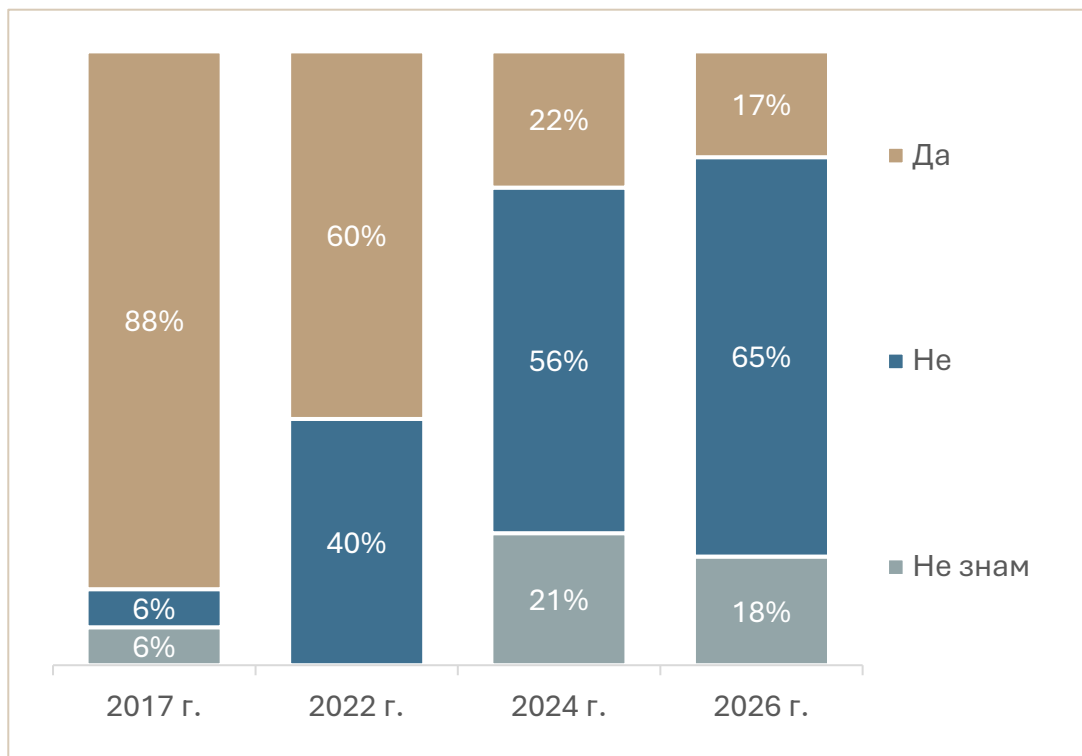


ОКАЗВАНЕ НА ПОДКРЕПА

Държавна подкрепа, права и ресурси, личен принос

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗАКРИЛА

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ВСЕКИ БЕЖАНЕЦ, КОЙТО Е ПОТЪРСИЛ МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА, ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПРИЕТ?



База: 2017 г.: 1000+; 2022 г.: 800; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, Проучвания 2017-2020 г.; БЧК, 2022 г., доклад по поддейност 2.1

Отказът от принципа, че всеки потърсил международна закрила трябва да бъде приет, продължава да нараства.

През 2026 г. 65% отговарят „не“ спрямо 56% през 2024 г. – най-категоричната статистически потвърдена промяна между двете вълни. Намаляват както отговорите „да“ (22%→17%), така и „не знам“ (21%→18%), т.е. движението е към по-категоричен отказ. За девет години подкрепата е спаднала от 88% на 17%.

Промяната обхваща практически цялото общество.

Образованието, полът, доходът и местоживееенето вече не разграничават съществено позициите по този въпрос.

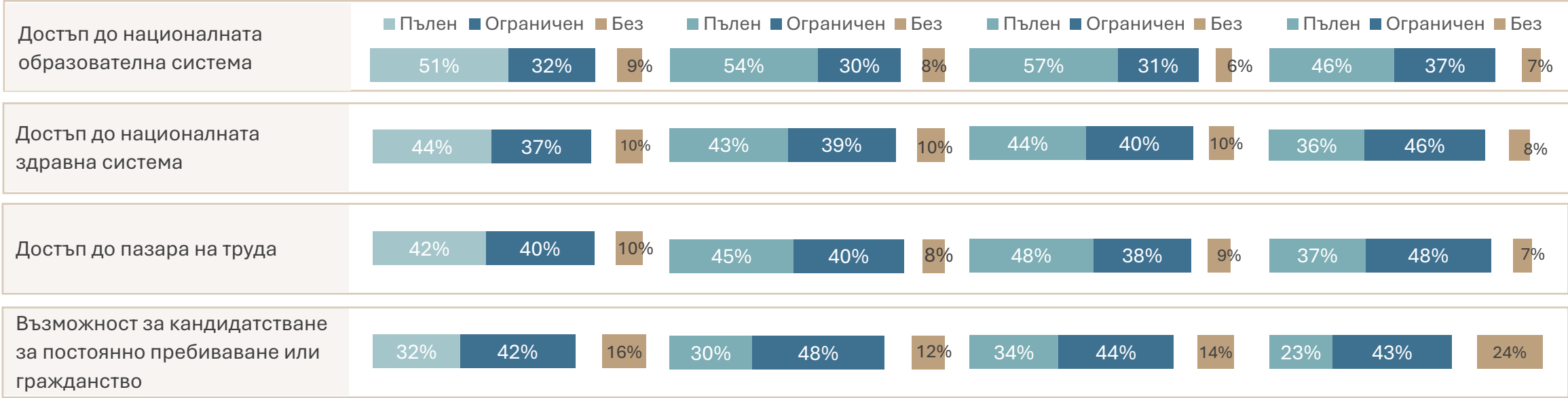
Отказът не е концентриран в определени социални групи, а е широко разпространена нагласа. Той преобладава дори сред оказалите реална подкрепа на бежанци – 46% от тях отговарят „не“ срещу 42% „да“, докато през 2024 г. съотношението е било обратното. Сред изпитващите недоверие, страх или омраза отказът достига 76–79%.

Това не означава непременно принципно отхвърляне на закрилата. 53% от отговорилите „не“ приемат бежанец поне в една социална роля. Затова резултатът по-скоро показва **силно отхвърляне на безусловния прием**, какъвто предполага формулировката „всеки бежанец... трябва да бъде приет“.

ДОСТЪП НА БЕЖАНЦИТЕ ДО РЕСУРСИ

Бежанците трябва да имат **достъп до образование, здравеопазване и труд, но все по-често – при определени ограничения**. Към трайното установяване нагласите са значително по-рестриктивни – всеки четвърти не би дал никаква възможност за постоянно пребиваване или гражданство.

**ДО КАКВА СТЕПЕН
БЕЖАНЦИТЕ ВЪВ ВАШАТА
СТРАНА ТРЯБВА ДА ИМАТ:**



База: Ipsos, 2024: глобална извадка - 33 197, БГ - 1000; 2024 г.: БГ - 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

ДОСТЪП НА БЕЖАНЦИТЕ ДО РЕСУРСИ

Промяната между 2024 и 2026 г. е от „дали да имат достъп“ към „колко достъп да имат“. При образование, здравеопазване и труд общата подкрепа за достъп остава непроменена – над 80%. Променя се обаче неговият характер: пълният достъп отстъпва на ограничения. Най-ясно е това при пазара на труда, където за първи път ограниченият достъп получава по-голяма подкрепа от пълния (48% срещу 37%). Същото, макар по-слабо, се наблюдава при здравеопазването.

Постоянното пребиваване и гражданството следват различна логика. Тук няма преливане от пълен към ограничен достъп – делът на подкрепящите ограничения остава 44%. За сметка на това пълният достъп намалява с малко над 10 пункта, а пълният отказ почти се удвоява – от 14% на 24%. Следователно при основните услуги се засилва условността, докато при трайното установяване се разширява групата, която го отхвърля изцяло.

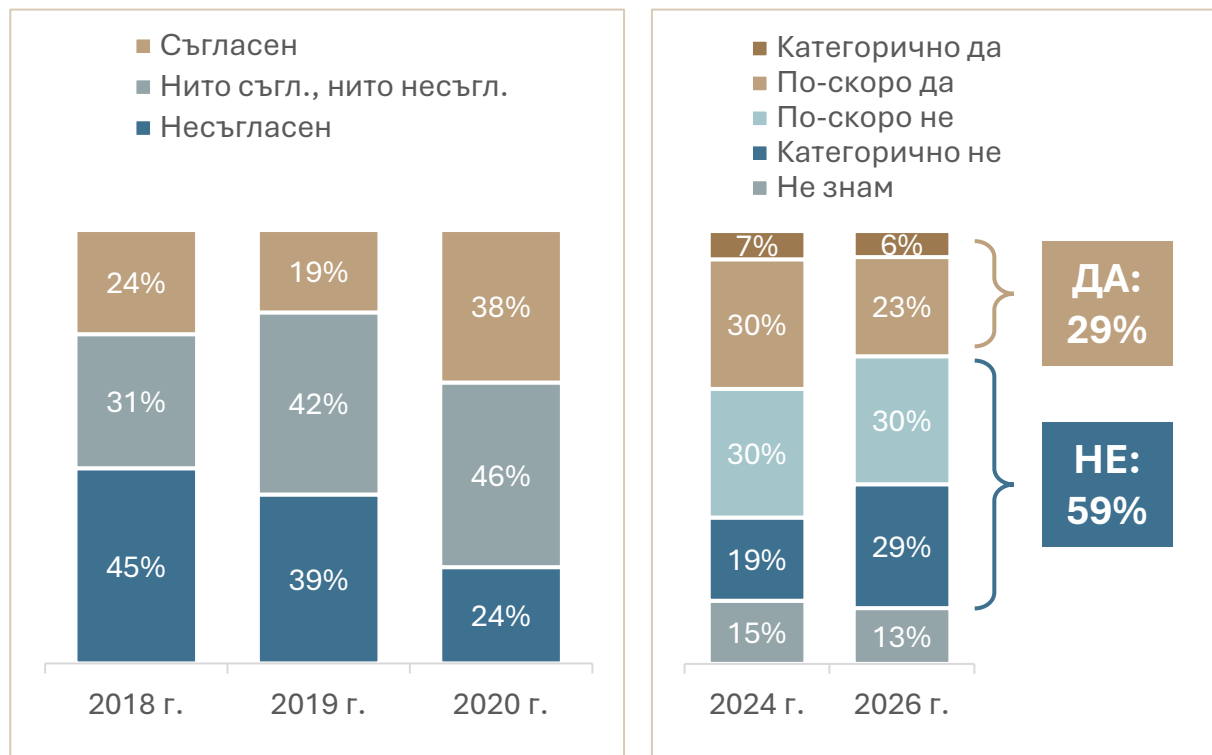
Местоживеенето също очертава силна разделителна линия. В селата пълен достъп до пазара на труда подкрепят едва 19% срещу 48% в София, а при постоянното пребиваване или гражданството разликата е 11% срещу 34%. Това е съществено, защото показва, че зад общата тенденция към ограничения има групи, при които рестриктивните нагласи са значително по-силни.

Социалната дистанция е силно свързана и с отношението към правата на бежанците. Сред хората, които не биха приели бежанец в нито една социална роля, само 15% подкрепят пълен достъп до пазара на труда и 16% – до здравеопазване, при по 50% сред останалите. Разликата е най-голяма при постоянното пребиваване и гражданството: **пълен достъп подкрепят едва 5% от неприемащите бежанци в личното си обкръжение срещу 35% от останалите**, а 38% от първата група смятат, че такава възможност изобщо не трябва да има.

През 2026 г. България вече е по-рестриктивна от глобалната средна стойност и по четирите измерения. Това е промяна спрямо 2024 г., когато при образованието и пазара на труда подкрепата за пълен достъп беше на или над световното равнище.

ПОЛИТИКИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЛИЗКИТЕ

ТРЯБВА ЛИ ХОРАТА С БЕЖАНСКИ СТАТУТ ДА МОГАТ ДА ДОВЕДАТ СВОИТЕ РОДНИНИ В СТРАНАТА?



База: 2017-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

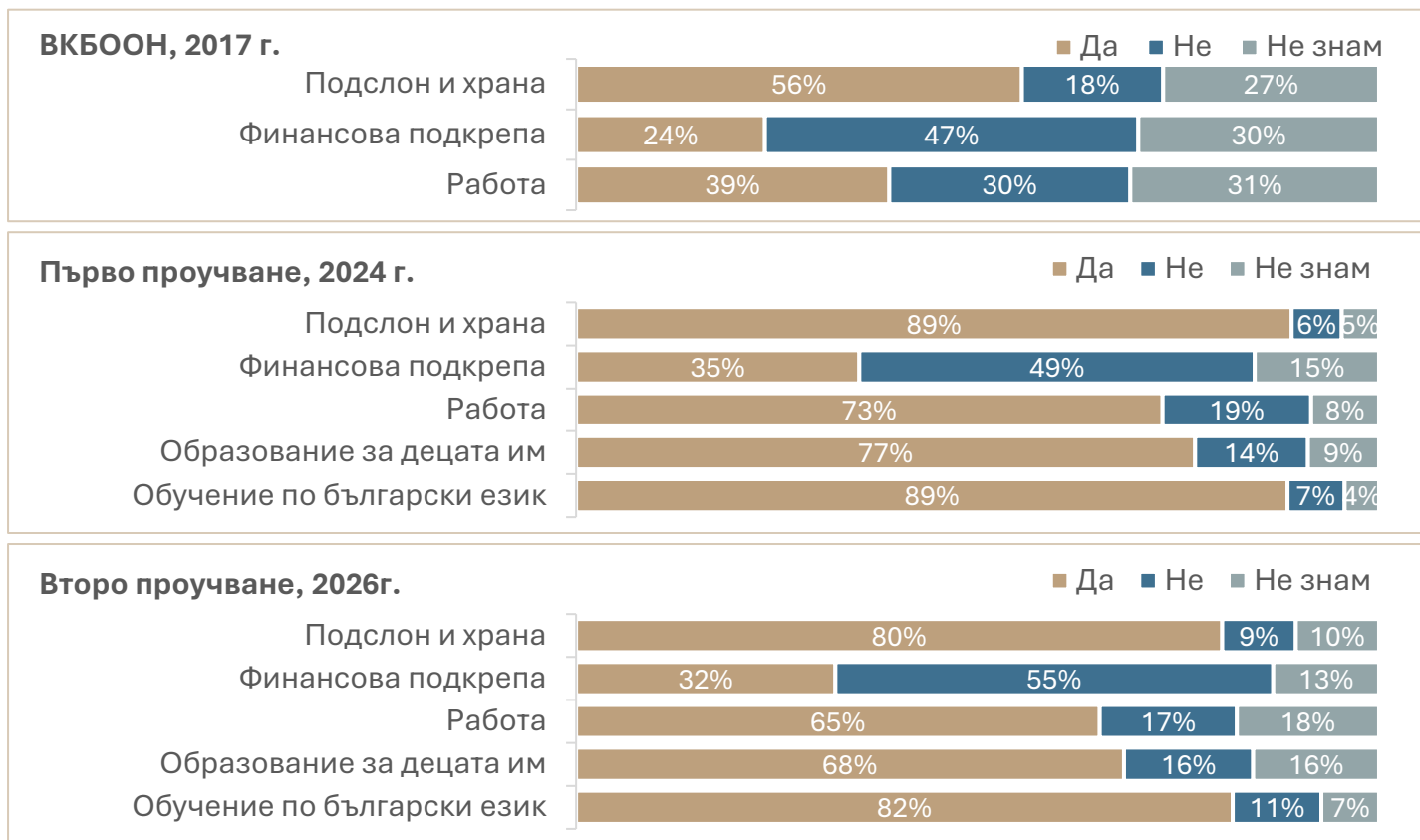
Подкрепата за събиране на семействата продължава да намалява, като промяната е към по-категорично отхвърляне. Между 2024 и 2026 г. „по-скоро да“ намалява значимо от 30% на 23%, а „категорично не“ нараства от 19% на 29%. Останалите позиции не се променят. Така общата подкрепа спада до 29%, а неодобрението достига 59%; на всеки категоричен поддръжник вече се падат близо петима категорични противници.

Зад общия резултат стоят силни различия в нагласите. Събирането на семействата подкрепят 68% от хората, които биха приели бежанец във всички социални роли, но едва 7% от неприемащите в нито една. Образованието също разделя отчетливо позициите – подкрепата е 39% сред висшистите срещу 19% сред хората без висше образование.

Собственото родителство е един от малкото демографски фактори, свързани с по-висока подкрепа. Сред хората с деца под 18 години 38% одобряват събирането на семействата срещу 26% сред останалите. Оказалите подкрепа на бежанци също се отличават рязко – 61% са „за“ срещу 24% сред останалите.

ОСИГУРЯВАНЕ НА РЕСУРСИ

ПО ВРЕМЕ НА ПРОЦЕСА НА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗАКРИЛА ЗА ХОРАТА, ТЪРСЕЩИ ЗАКРИЛА ТРЯБВА ДА СЕ ОСИГУРИ:



Подкрепата за основните форми на помощ намалява, но не преминава в отказ. При подслона, работата и образованието за децата спадът на „да“ е предимно за сметка на нарастващото „не знам“. Неопределеността, наблюдавана и в други части на изследването, се очертава като по-обща тенденция.

Финансовата подкрепа остава изключение – единствената форма, която мнозинството отхвърля (55%). Иерархията е устойчива през трите измервания: най-широко се приемат подслонът и езиковото обучение, а най-слабо – прякото предоставяне на средства.

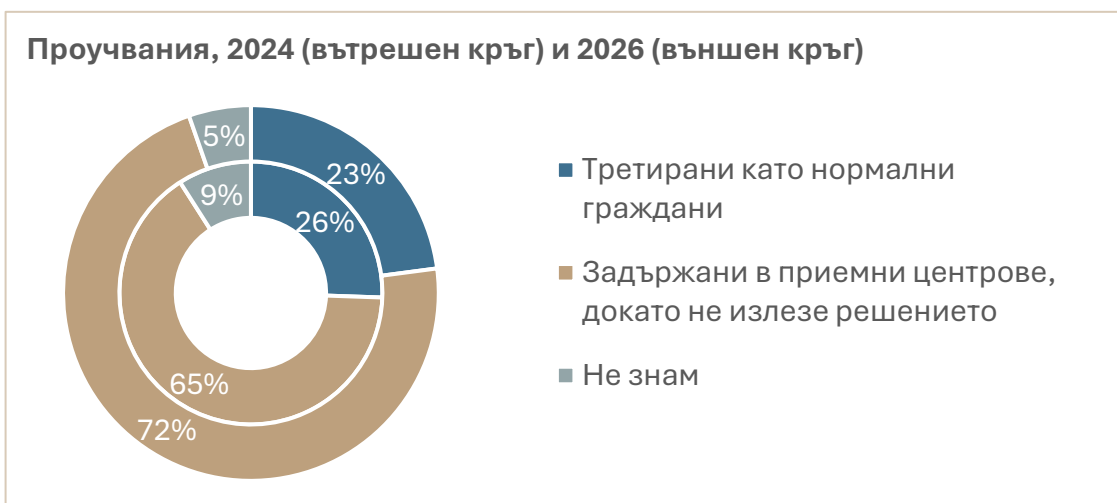
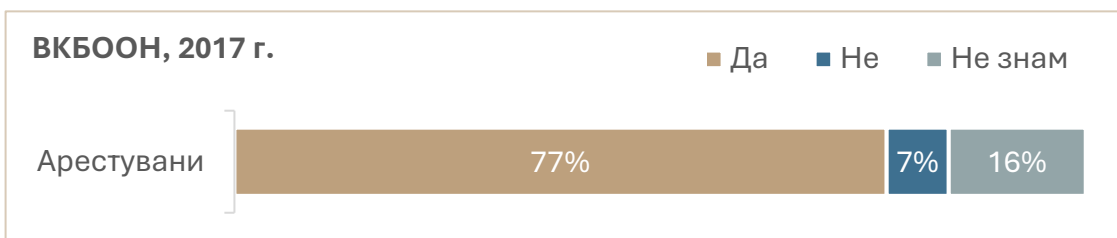
Дори сред хората, които не биха приели бежанец в нито една социална роля, 71% подкрепят подслона и храната и 71% – обучението по български. Личната дистанция следователно не означава отказ от базова помощ. Различията се проявяват по-силно при работата и образованието.

База: 2017 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000;

Източник: ВКБООН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

ТРЕТИРАНЕ НА БЕЖАНЦИТЕ

ПО ВРЕМЕ НА ПРОЦЕСА НА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗАКРИЛА,
Е НЕОБХОДИМО ХОРАТА, ТЪРСЕЩИ ЗАКРИЛА ДА БЪДАТ:



База: 2017 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, Проучвания 2017-2020 г., доклад по поддейност 2.1

През 2026 г. близо три четвърти от българите (72%) смятат, че търсещите закрила трябва да бъдат задържани в приемни центрове до излизане на решение. Делът е по-висок от 2024 г. (65%), като същевременно „не знам“ намалява значимо от 9% на 5%. За разлика от други теми, при които неопределеността нараства, тук колебаещите се намаляват и се насочват предимно към задържането.

Страховете усилват тази нагласа, но не я обясняват изцяло. Задържането подкрепят 79-87% от хората с различни опасения, но и 43% от тези, които не се страхуват от бежанците. Показателно е, че същата позиция споделят 54% от оказалите подкрепа и 45% от приемащите бежанец във всички социални роли. Тоест подкрепата за задържане не е характерна само за хората с негативно отношение към бежанците.

Различия има и по възраст и образование: задържането подкрепят 83% от 60–69-годишните срещу 57% от 18–29-годишните и 77% от хората без висше образование срещу 67% от висшистите.

ПОДКРЕПА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА ПРАВИЛИ ЛИ СТЕ НЕЩО ОТ СЛЕДНИТЕ?

	Ipsos, UNHCR, Свят, 2024	Ipsos, UNHCR, България, 2024	Първо проучване, България, 2024	Второ проучване, България, 2026
Дарих средства/стоки в подкрепа на бежанската кауза	17%	11%	7%	5%
Публикувах съобщение/я в социалните медии в подкрепа на бежанците	13%	7%	4%	5%
Участвах в доброволчество в помощ на бежанци	9%	5%	3%	3%
Подкрепих бежанци да се подготвят за или да намерят работа	8%	5%	3%	3%
Свързах се с правителствени служители или подписах петиции в защита на бежанците	5%	3%	1%	1%
Предложих на бежанците място за престой в моя дом	5%	2%	1%	1%
Друго действие в подкрепа на бежанците	9%	5%	3%	3%
Не съм предприел никакви действия през последните 12 месеца	62%	75%	85%	86%
ОКАЗАЛИ ПОДКРЕПА	38%	25%	15%	14%

Подкрепата на българите към бежанската кауза продължава да се изразява основно в даряване на средства или стоки, както и в публикуване на съобщения в социалните медии.

Общо 14% от населението са оказали някаква форма на подкрепа или общо около 746 хил. души.

База: Ipsos, 2024: глобална извадка - 33 197, БГ - 1000; 2024 г.: БГ - 1912; 2026 г.: 1000
Източник: Ipsos, Global Attitudes to Refugees: a 52-country survey from Ipsos and UNHCR, доклад по поддейност 2.1

A photograph of riot police in full protective gear, including helmets with clear visors and shields. They are positioned in front of a light-colored wall. The image is used as a background for the text.

СТРАХОВЕ И ОПАСЕНИЯ

Лични, общностни, национални, очаквано въздействие

ЛИЧНИ И ОБЩНОСТНИ СТРАХОВЕ

КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ВИ ПРИТЕСНЕНИЯ ПРИ ЗАСЕЛВАНЕ НА БЕЖАНЦИ В БЛИЗОСТ ДО ВАШИЯ ДОМ?



База: 2013-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2013-2020 г., доклад по поддейност 2.1

През 2026 г. общата картина на страховете остава почти непроменена. Престъпността продължава да е водещото опасение (64%), следвана от разпространението на болести (44%) и на чужди културни и религиозни вярвания (42%). Делът на хората без страхове също остава стабилен – 18%.

Единствената значима промяна е страхът от загуба на работни места, който нараства от 23% на 32%. Той обаче не е най-силен сред пряко изложените на риск: посочват го 37% от пенсионерите, 30% от работещите и 26% от безработните. Това подсказва, че опасението надхвърля непосредствения риск за собствената заетост и вероятно отразява по-общо усещане за конкуренция за ресурси.

Различните среди имат различен профил на страховете. В селата изпъкват опасенията от болести (61%) и чужди културни и религиозни вярвания (55%), докато в малките градове по-силен е страхът за работните места (44%). Личният контакт обикновено е свързан с по-ниски нива на страх, но не и при работните места – там опасението е по-силно сред ималите контакт (39% срещу 30%).

ЗАПЛАХИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ВИ ПРИТЕСНЕНИЯ ПРИ ЗАСЕЛВАНЕ НА БЕЖАНЦИ В БЛИЗОСТ ДО ВАШИЯ ДОМ?

	Първо проучване, България, 2024			Второ проучване, България, 2026		
	Съгласен	Несъгласен	Не знам	Съгласен	Несъгласен	Не знам
Заедно с бежанците в Европа влизат терористи	87%	8%	5%	86%	6%	8%
България е бедна държава и не може да отдели средства за бежанците	83%	14%	3%	85%	11%	4%
Бежанците са опасни и представляват заплаха за националната сигурност	65%	27%	7%	68%	23%	9%
Бежанците представляват заплаха за европейската сигурност	67%	25%	8%	71%	19%	9%
Бежанците нямат място в Европа, а би трябвало да търсят убежище в най-близката мирна държава в своя регион	66%	24%	10%	74%	18%	8%
Бежанците са хора с друг менталитет, друга религия и голяма част от тях не биха могли да възприемат европейските ценности и модел на поведение, не биха могли да се интегрират в европейската общност	73%	19%	9%	78%	15%	8%
Нараства опасността от разпространение на ислямизъм в Европа	74%	16%	9%	77%	13%	10%

База: 2013-2020 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000
Източник: ВКБООН, БАН, Проучвания 2013-2020 г., доклад по поддейност 2.1

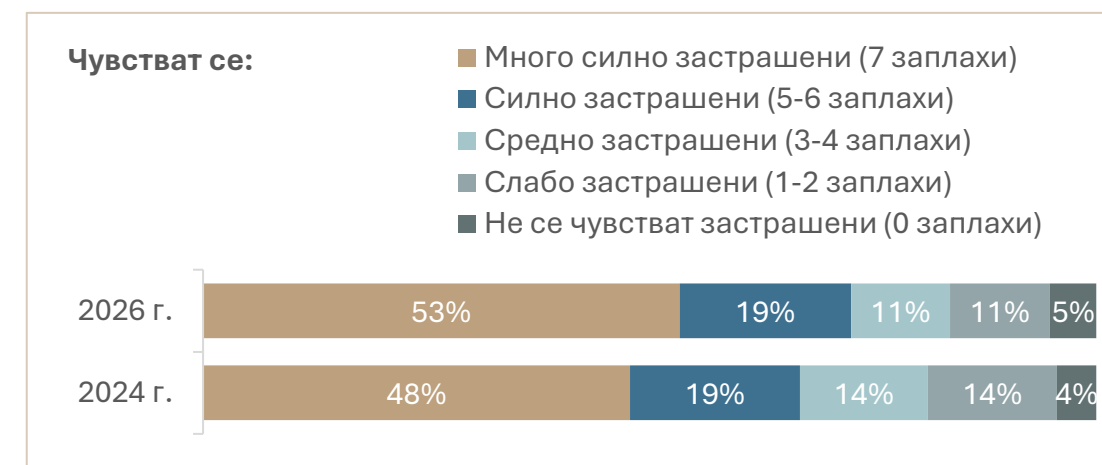
ЗАПЛАХИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

На национално ниво представата за бежанците като заплаха остава широко разпространена. През 2026 г. между 68% и 86% се съгласяват с всяко от седемте негативни твърдения. Най-широко споделени са опасенията от навлизане на терористи (86%) и от недостиг на средства за бежанците (85%). Тези нагласи практически не се променят спрямо 2024 г., както и възприемането на бежанците като заплаха за националната и европейската сигурност.

Промяната е по-видима при представите за културна несъвместимост. До 74% нараства съгласието, че бежанците нямат място в Европа и трябва да търсят убежище в своя регион. Същевременно 78% смятат, че различният им менталитет и религия пречат на интеграцията, като при това твърдение нараства и категоричното съгласие – от 38% на 46%.

Още по-ясна е тенденцията към натрупване на заплахите. През 2026 г. 53% се съгласяват и със седемте твърдения спрямо 48% през 2024 г., а средният им брой нараства от 5,15 на 5,39. Същевременно намаляват групите, които приемат само част от тях. Това показва не толкова разширяване на отделни страхове, колкото **по-цялостно възприемане на бежанците като източник на различни заплахи едновременно.**

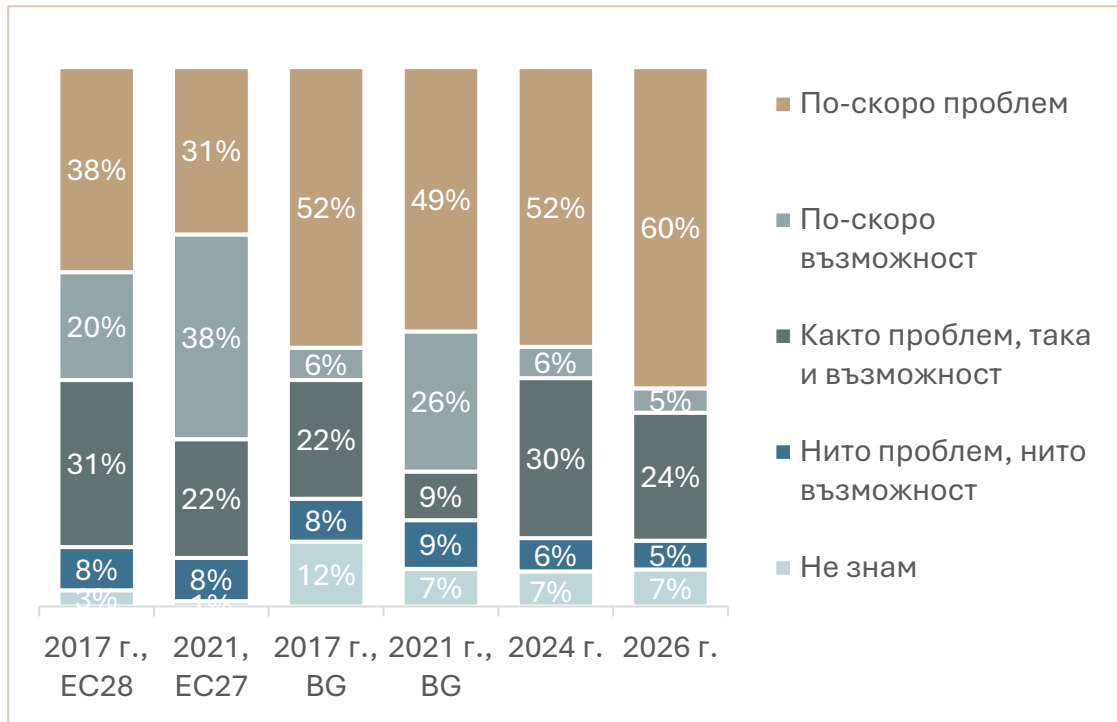
БРОЙ ЗАПЛАХИ, ЗА КОИТО Е ПОСОЧЕНО НАПЪЛНО ИЛИ ПО-СКОРО СЪГЛАСЕН



Натрупването на заплахи е най-силно сред хората с негативно отношение към бежанците – всичките седем посочват 75% от изпитващите омраза и 83% от смятащите, че правата им не са важни. Но моделът се разпространява и сред по-приемащите: делът достига 49% при ималите личен контакт и 33% при оказалите подкрепа, като и в двете групи нараства с 11 пункта. **Личното приемане все по-често съжителства с усещането за заплаха на национално ниво.**

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА БЕЖАНЦИТЕ

ИМИГРАЦИЯТА ОТ СТРАНИ ИЗВЪН ЕС Е ПО-СКОРО ПРОБЛЕМ ИЛИ ПО-СКОРО ВЪЗМОЖНОСТ ЗА БЪЛГАРИЯ ДНЕС?



База: 2017 г.: 1027; 2021 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469 & 519, доклад по поддейност 2.1

През 2026 г. имиграцията от страни извън ЕС все по-категорично се възприема като проблем за България. Делът на тази позиция нараства значимо от 52% на 60%, докато виждащите имиграцията едновременно като проблем и възможност намаляват от 30% на 24%. Тоест промяната идва не от допълнително свиване на положителната нагласа, а от **отстъпление на междинната, по-балансирана позиция.**

Различията между групите са изключително големи. Като проблем определят имиграцията 81% от хората, които не биха приели бежанец в нито една социална роля, срещу 28% от приемащите във всички роли; 65% от неоказалите подкрепа срещу 26% от оказалите; 71% от живеещите в села срещу 49% в София. **Оценката за въздействието на имиграцията е тясно свързана с общото приемане на бежанците.**

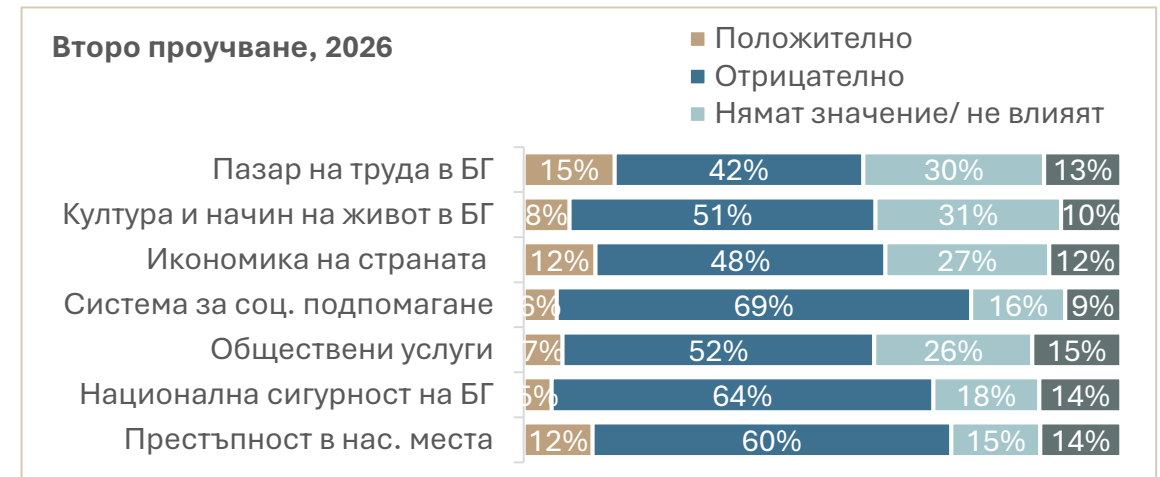
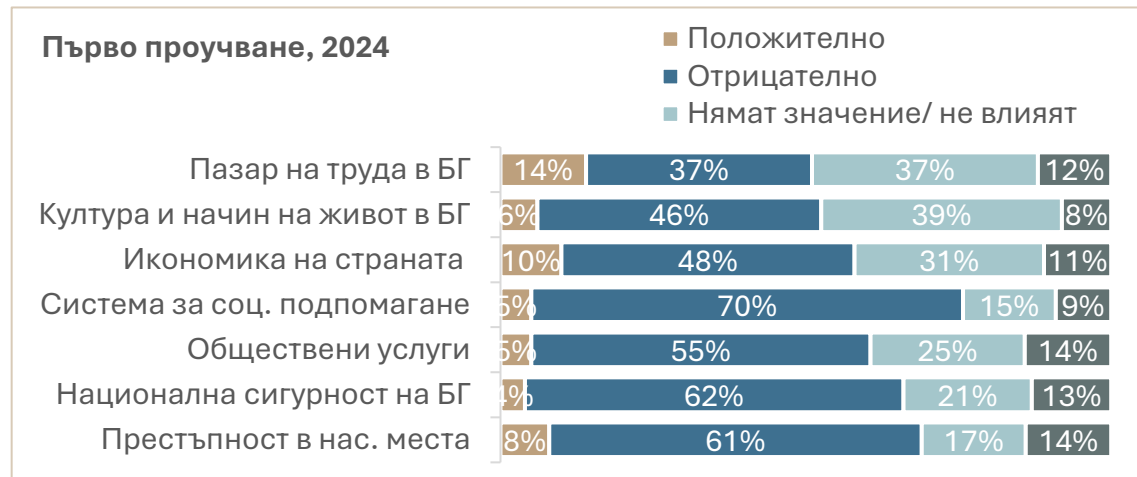
Междинната позиция не е неутрална. Хората, които виждат в имиграцията проблем и възможност, са значително по-приемащи към бежанците от определящите я единствено като проблем – индексът на приемане е 3,40 срещу 1,64. Затова свиването на тази група е важно: все повече хора възприемат имиграцията едно-значно като проблем, вместо да виждат едновременно рисковете и възможностите, свързани с нея.

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА БЕЖАНЦИТЕ

През 2026 г. представата за въздействието на бежанците остава почти непроменена. Нито една от разликите спрямо 2024 г. не е значима, а подредбата се запазва: най-негативно се оценява въздействието върху социалното подпомагане (69%), националната сигурност (64%) и престъпността (60%), а най-слабо – върху пазара на труда (42%).

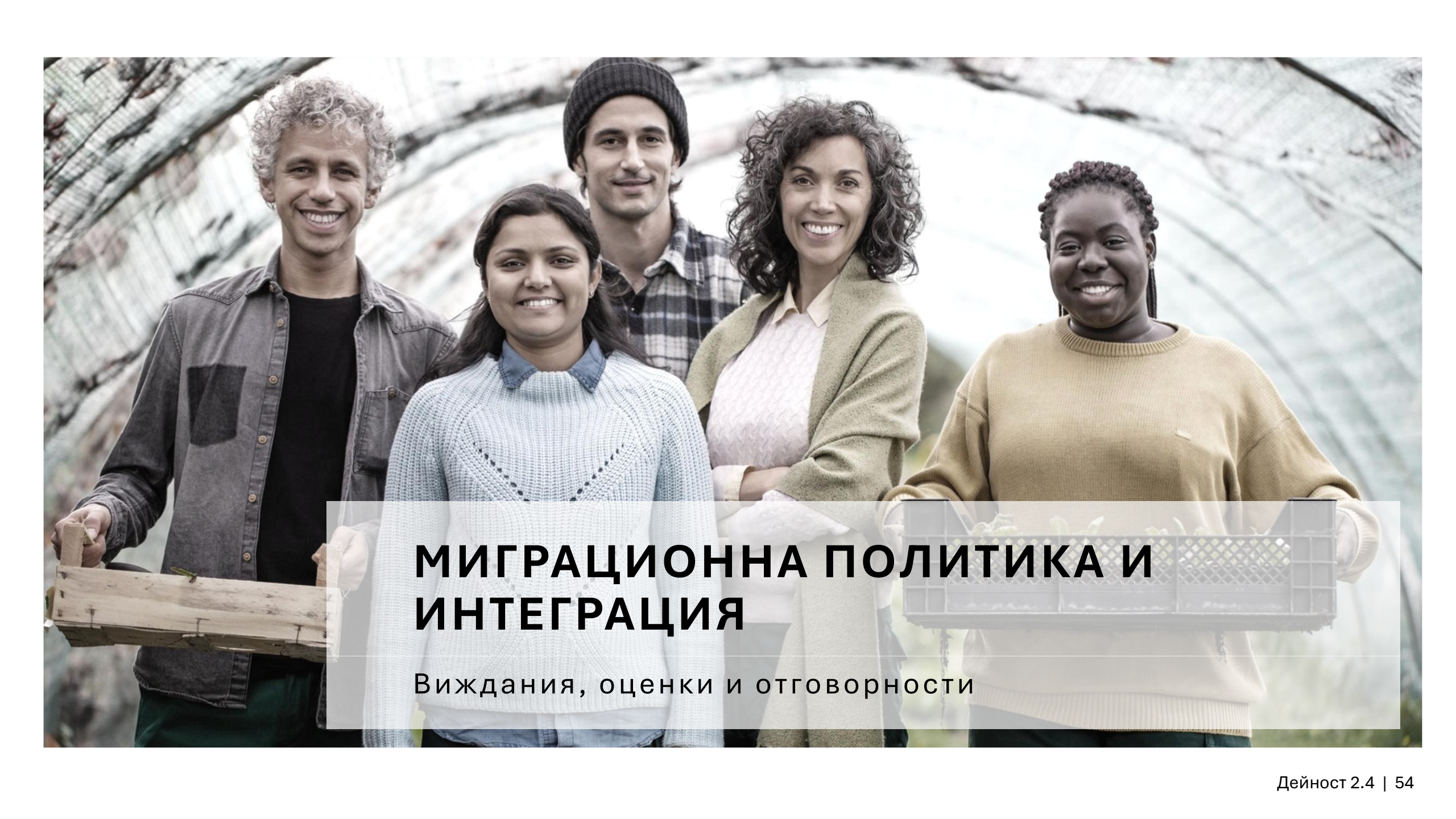
По-видимата промяна е свиването на неутралната позиция – особено при културата и начина на живот (39%→31%) и пазара на труда (37%→30%). Прави впечатление разминаването при пазара на труда: както стана ясно по-рано, страхът от загуба на работни места нараства значимо, но оценката за отрицателното въздействие върху самия трудов пазар не се променя.

КАКВО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ИМАТ БЕЖАНЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ ВЪРХУ ВСЯКО ОТ СЛЕДНИТЕ?



База: 2017 г.: 1027; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469, Integration of immigrants in the European Union, доклад по поддейност 2.1

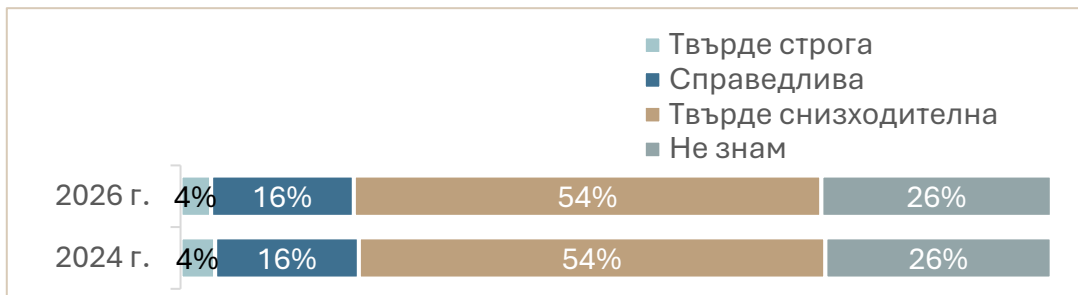


МИГРАЦИОННА ПОЛИТИКА И ИНТЕГРАЦИЯ

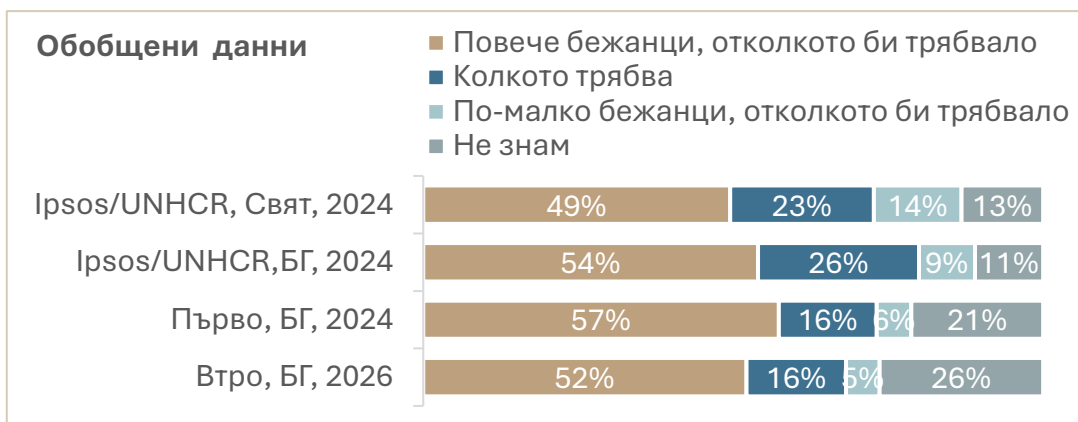
Виждания, оценки и отговорности

ОЦЕНКА НА МИГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

МИГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ Е:



В СРАВНЕНИЕ С ДРУГИ ДЪРЖАВИ ПО СВЕТА, БИХТЕ ЛИ КАЗАЛИ, ЧЕ БЪЛГАРИЯ Е ПРИЕЛА:



База: 2021 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469 & 519, доклад по поддейност 2.1

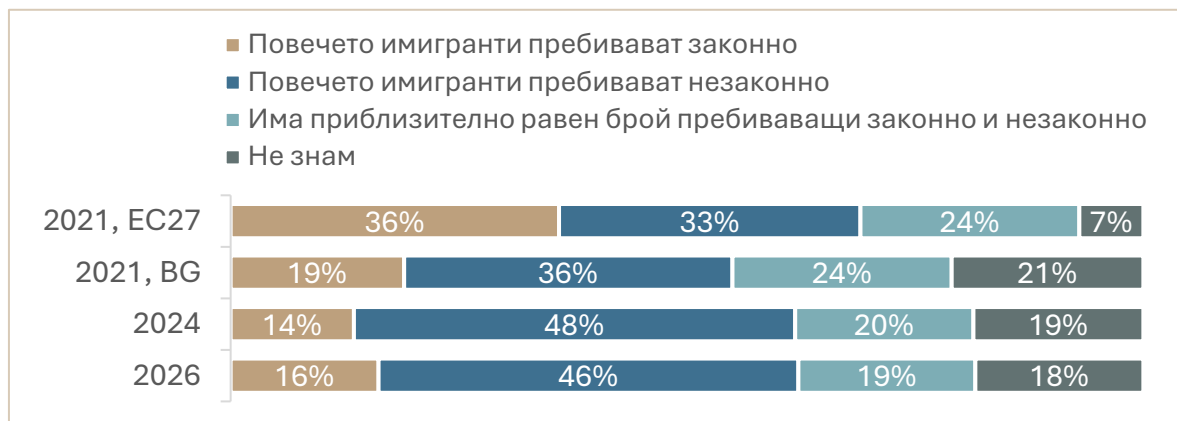
Оценката за миграционната политика остава напълно непроменена спрямо 2024 г. И през 2026 г. 54% я определят като твърде снизходителна, 16% – като справедлива, а едва 4% – като твърде строга (б.а. има малки различия в десетите). На фона на промените в редица други нагласи към бежанците това показва устойчивост на представата за самата политика.

По отношение на броя приети бежанци нараства неопределеността. Делът на смятащите, че България е приела повече бежанци, отколкото би трябвало, намалява от 57% на 52%, а „не знам“ нараства от 21% на 26%. Незнанието е значително по-ниско сред ималите личен контакт (15% срещу 30%), но те по-често смятат, че страната е приела твърде много бежанци – 65% срещу 48%.

Двата въпроса не измерват едно и също отношение. Дори сред определящите миграционната политика като твърде строга 48% смятат, че България е приела повече бежанци, отколкото би трябвало; сред оценяващите я като справедлива делът е 43%. Това показва, че **оценката на политиката включва по-широка представа за начина, по който държавата управлява миграцията – контрола, процедурите и условията за прием, а не само мнение за броя на приеманите бежанци.**

ЗАКОННО И НЕЗАКОННО ПРЕБИВАВАЩИ

СПОРЕД ВАС ПОВЕЧЕТО ИМИГРАНТИ ПРЕБИВАВАТ ЗАКОННО ИЛИ НЕЗАКОННО ВЪВ ВАШАТА СТРАНА?



Нагласите към законно и незаконно пребиваващите имигранти остават практически непроменени спрямо 2024 г. И през 2026 г. близо половината от населението (46%) смята, че повечето имигранти пребивават незаконно, срещу едва 16%, според които повечето са в страната законно. Ръстът между 2021 и 2024 г. не продължава, но разликата спрямо ЕС остава голяма – през 2021 г. европейците са почти поравно разделени между двете оценки.

През 2026 г. мнението, че повечето имигранти пребивават незаконно, вече не се различава съществено по възраст и местоживееене, но остава силно свързано с отношението към бежанците. Така смятат 57% от приемащите и седемте твърдения за заплахи срещу 33% от останалите и 59% от подкрепящите затварянето на границите срещу 41%.

Устойчиви са и нагласите как да се процедира с незаконно пребиваващите: 49% предпочитат настаняване в приемни центрове, 22% – арест, а 20% – включване в процедура за закрила. Последната позиция е по-разпространена сред оказалите подкрепа на бежанци (34% срещу 18%), докато сред подкрепящите затварянето на границите по-често се предпочита арест (35%).

НЕЗАКОННО ПРЕБИВАВАЩИТЕ ТРЯБВА ДА БЪДАТ:

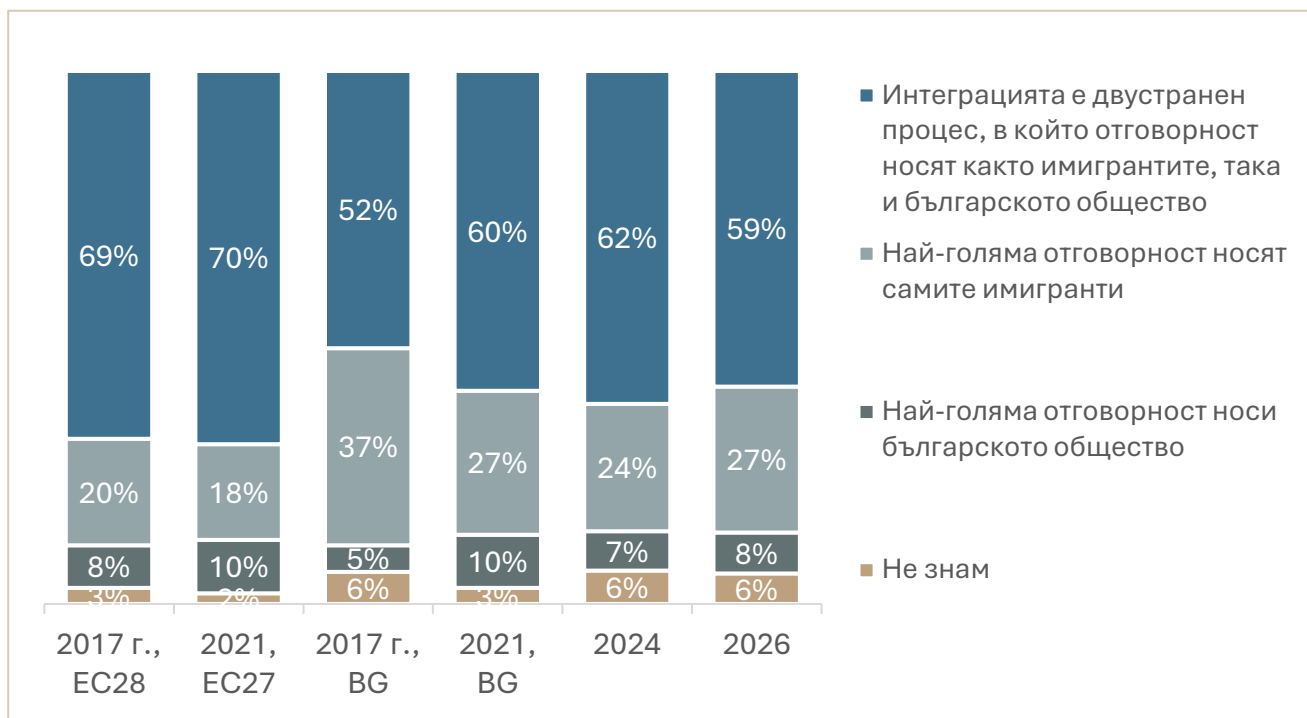


База: 2021 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Източник: Special Eurobarometer 469 & 519, доклад по поддейност 2.1

ИНТЕГРАЦИЯТА КАТО ОТГОВОРНОСТ

МИСЛЕЙКИ ЗА УСПЕШНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО, КОЕ ОТ СЛЕДНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ Е НАЙ-БЛИЗО ДО ВАШЕТО ЛИЧНО МНЕНИЕ?



През 2026 г. мнозинството от българите (59%) продължава да разглежда интеграцията като двустранен процес, за който отговорност носят както имигрантите, така и приемащото общество. След ръста от 52% през 2017 г. до 62% през 2024 г. делът за пръв път намалява, макар промяната да не е статистически значима. Успоредно с това леко нараства делът на хората, които възлагат основната отговорност на самите имигранти – от 24% на 27%. България остава под европейското ниво на подкрепа за споделената отговорност – 70% в ЕС през 2021 г.

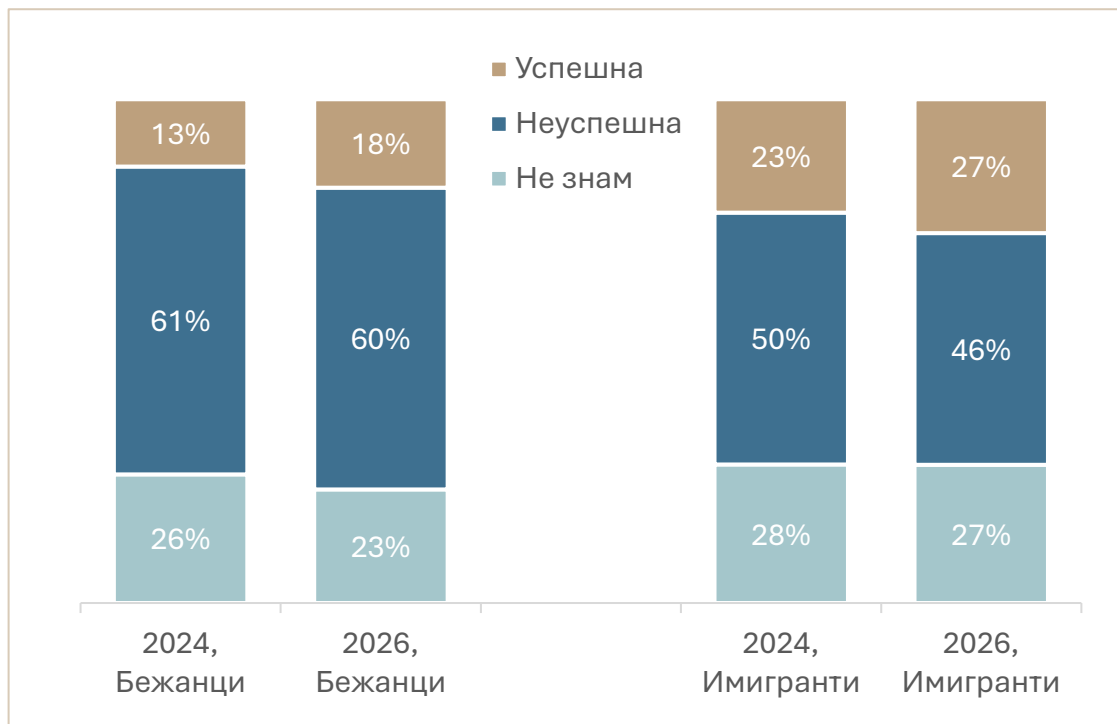
Разбирането за двустранна отговорност е по-силно сред висшистите и хората с по-приемащи нагласи към бежанците. То се споделя от 79% от приемащите бежанец във всички социални роли и 73% от оказалите подкрепа, но и от 44% от хората, които не биха приели бежанец в нито една роля. **Това показва, че дори сред най-дистанцираните групи идеята за споделена отговорност за интеграцията запазва значителна подкрепа.**

База: 2017 г.: 1027; 2021 г.: 1000+; 2024 г.: 2004; 2026

Източник: Special Eurobarometer 469 & 519, доклад по поддейност 2.1

УСПЕХ НА ИНТЕГРАЦИЯТА

КАТО ЦЯЛО УСПЕШНА ИЛИ НЕУСПЕШНА Е ИНТЕГРАЦИЯТА НА ПОВЕЧЕТО БЕЖАНЦИ? А НА ИМИГРАНТИТЕ?



База: 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000

Интеграцията продължава да се оценява предимно като неуспешна, особено при бежанците, но през 2026 г. и при двете групи има известно подобрение. Делът на определящите интеграцията като успешна нараства от 13% на 18% при бежанците и от 23% на 27% при имигрантите. **И при двете групи оценката се измества леко в положителна посока, но промените са твърде малки, за да говорим за сигурна промяна спрямо 2024 г.** Имигрантите остават възприемани като по-успешно интегрирани от бежанците.

Оценката за успеха е силно свързана с личния досег с бежанци. Сред ималите контакт 28% определят интеграцията им като успешна срещу 14% сред останалите, а сред оказалите подкрепа делът достига 43%. Те и значително по-рядко отговарят „не знам“. Това показва, че прекият досег е свързан не само с по-положителна, но и с по-определена оценка за интеграцията; сред хората без такъв досег представата за нейния неуспех е значително по-разпространена.

ФАКТОРИ ЗА УСПЕШНА ИНТЕГРАЦИЯ

Представата за успешна интеграция остава устойчива, но икономическите изисквания стават по-категорични. Плащането на данъци остава най-важният фактор (93%), като делът на определящите го като „много важно“ нараства от 64% на 75%. Висока остава и значимостта на езика, образованието и приемането на местните ценности.

Гражданството остава на последно място и е важно за едва 37%. Заедно с нарастващата подкрепа за ограничаване на достъпа до гражданство, се очертава модел на интеграция, основан повече на участие и адаптация, отколкото на пълноправно членство в обществото.

ДОКОЛКО ВАЖНО Е ЗА УСПЕШНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА БЕЖАНЦИТЕ И ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРИЯ:

	Първо проучване, България, 2024			Второ проучване, България, 2026		
	Важно	Колкото важно, толкова не е	Не е важно	Важно	Колкото важно, толкова не е	Не е важно
Да говорят български	85%	12%	3%	85%	12%	3%
Да плащат данъци	91%	6%	2%	93%	5%	2%
Да са ангажирани с начина на живот и ценностите на българите	83%	14%	3%	85%	12%	3%
Да имат образование и квалификация, достатъчни за намиране на работа	87%	9%	3%	85%	12%	4%
Да чувстват принадлежност към българското общество	75%	19%	7%	76%	18%	5%
Да имат приятели българи	56%	32%	12%	58%	32%	10%
Да имат българско гражданство	42%	34%	24%	37%	33%	29%

База: 2024 г.: 2004; 2026 г.: 1000



НАЙ-ВАЖНОТО

Основни изводи и препоръки

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

КОНТЕКСТ

Между 2024 и 2026 г. отношението към миграцията в Европа се развива в среда на засилваща се предпазливост. След продължителен период на подобряване на нагласите към имиграцията европейските данни вече показват отстъпление, а през 2026 г. отрицателното отношение към имиграцията от държави извън ЕС преобладава над положителното. В България това се проявява и в отношението към правата: значението на собствените граждански права нараства, докато делът на хората, за които правата на бежанците изобщо не са важни, се увеличава от 8% на 13%. Останалите ценностни нагласи са сравнително устойчиви, което показва, че промяната е специфична по-скоро за отношението към бежанците, отколкото част от обща ценностна промяна.

По-негативното отношение към правата на бежанците не се развива на фона на влошаващи се оценки за състоянието на страната. Напротив, през 2026 г. средните оценки са по-високи и в четирите изследвани области – икономика, социална система и услуги, образование и здравеопазване.

РАЗБИРАНЕ ЗА „БЕЖАНЕЦ“

Повечето хора продължават правилно да свързват понятието „бежанец“ с бягство от конфликт, насилие или преследване, но този дял намалява от 91% през 2024 г. на 85% през 2026 г. Същевременно по-често бежанецът се свързва с търсенето на по-добри икономически възможности. Това показва известно **размиване на разграничението между бежанец и икономически мигрант.**

ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЕЖАНЦИТЕ И ИМИГРАНТИТЕ

На най-общо равнище нагласите изглеждат устойчиви: промените в пряката оценка за бежанците и имигрантите не са статистически значими, а индексът на приемане на мигранти практически не се променя – 2.42 през 2024 г. и 2.39 през 2026 г. Зад тази устойчивост обаче се виждат **промени в конкретните измерения на приемането – правото на закрила, социалната близост, достъпа до права и готовността за трайно установяване.**

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

ИНФОРМИРАНост И ИНФОРМАЦИОННА СРЕДА

Между двете проектни вълни **по-ясната промяна е не толкова в заявената информираност, колкото в информационната среда, в която се формират нагласите.** Данните показват, че социалните мрежи заемат все по-голямо място като източник на информация (35%→43%), докато традиционните медии запазват все още значима, но **все по-отслабваща позиция от гледна точка на доверието** (54% →45% дял на доверяващите се).

За наличието на **тенденция към „затихване“ на традиционните медии**, в които водещи са телевизиите, говорят и данните от глобалното изследване на IPSOS, където стойностите за обхвата и степента на доверие са дори и по-ниски от регистрираните на България, при това още през 2024 г. Може да се предполага, че **в близките години картината в България ще се доближи значително до тази в развитите държави от ЕС**, като този тренд следва да бъде съобразен при планирането на бъдещите комуникационни дейности – намаляване на дела на телевизиите и радиото, спиране на информирането чрез печата, увеличаване на процентите на социалните мрежи и събитията в информационния микс.

ЛИЧЕН КОНТАКТ

Личният контакт с бежанци остава непроменен – 24% от населението и в двете вълни. Подкрепялите бежанци са значително по-отворени към социална близост, права и споделена отговорност за интеграцията и поставят по-слабо условието за икономическа самостоятелност. Това обаче не премахва представите за заплаха на национално равнище – дори сред хората с личен контакт и подкрепящите бежанци те остават широко разпространени. **Личното приемане и опасенията за последиците за страната могат да съществуват едновременно.**

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

ПРИЕМАНЕ И СОЦИАЛНА ДИСТАНЦИЯ

Между 2024 и 2026 г. намалява готовността за приемане на бежанци: делът на хората, които биха приели в България хора, бягащи от война, конфликт, насилие или преследване, спада от 62% на 53%, докато отношението към трудовата миграция практически не се променя. Това показва не общо отдръпване от всички чужденци, а по-специфично ограничаване на готовността за прием на бежанци.

В личните отношения пълното отхвърляне не се разширява, но приемането става по-ограничено. Делът на хората, които не биха приели бежанец в нито една социална роля, остава 39%, но нараства групата, готова да го приеме само в една или няколко роли. При най-ограниченото приемане на преден план излизат функционални отношения като това бежанецът да бъде лекар, докато по-близките и равнопоставени отношения остават по-трудно приемливи.

Идеалният бежанец през 2026 г. се самоиздържа, приема местния начин на живот, има професионални умения, говори български и е добре образован. Християнската религия има значение за 46%, а бялата кожа – за 32% от населението.

ЗАКРИЛА И КОНТРОЛ

Най-силната промяна е свързана с безусловния прием: 65% вече не са съгласни, че всеки бежанец, потърсил международна закрила, трябва да бъде приет, спрямо 56% през 2024 г. Успоредно с това се засилва подкрепата за пълно затваряне на границите. Това не означава отказ от самия принцип на закрила – повече от половината от отхвърлящите безусловния прием все пак биха приели бежанец поне в една социална роля. По-скоро се утвърждава нагласа за **селективен и контролиран прием**, а не за автоматично предоставяне на закрила.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

ПРАВА, ПОДКРЕПА И ДОСТЪП ДО РЕСУРСИ

Българите продължават широко да приемат достъпа на бежанците до образование, здравеопазване и пазара на труда, но **все по-често смятат, че трябва да бъде ограничен, а не пълен**. При пазара на труда ограниченият достъп вече получава по-голяма подкрепа от пълния. Още по-ясна е границата при трайното установяване: подкрепата за пълен достъп до постоянно пребиваване и гражданство намалява, а делът на хората, които изцяло го отхвърлят, почти се удвоява – от 14% на 24%.

Помощта за бежанците остава приемлива, когато е конкретна и непосредствена. Подслонът, храната и езиковото обучение продължават да получават широка подкрепа, включително сред хората с голяма социална дистанция към бежанците. Финансовата помощ е единствената форма, която мнозинството отхвърля. Така през 2026 г. се очертава ясно разграничение между **готовността да се помогне на човек в нужда и готовността той да бъде приет като трайна и равноправна част от обществото**.

СТРАХОВЕ И ЗАПЛАХИ

Бежанците продължават да се възприемат през силно изразена рамка на заплаха. Най-разпространени остават опасенията, свързани със сигурността, престъпността и културните различия. Повечето отделни страхове не нарастват съществено, но негативните представи все по-често се натрупват: през 2026 г. 53% приемат и седемте изследвани твърдения за заплахи срещу 48% през 2024 г. Особено се засилва убеждението, че различният менталитет и религия пречат на пълната интеграция.

Ефектът от украинската криза се е изчерпал – имиграцията все по-категорично се възприема като проблем за страната. Делът на тази позиция нараства от 52% на 60%, докато групата, която вижда едновременно проблеми и възможности, се свива от 30% на 24%. Промяната не идва от изчезване на малката позитивно настроена група, а от отслабване на междинната, по-балансирана позиция.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

МИГРАЦИОННА ПОЛИТИКА

Оценката за държавната политика по отношение на миграцията е устойчива: и през 2026 г. 54% я смятат за твърде снизходителна. Близко половината от населението продължава да вярва, че повечето имигранти пребивават незаконно в България, при 16%, според които повечето са тук законно. Няма съществена промяна и в предпочитаното отношение към незаконно пребиваващите – най-често се подкрепя настаняване в приемни центрове, следвано от арест и едва след това от включване в процедура за закрила.

Подкрепата за събиране на семействата продължава да намалява, като **промяната е към по-категорично отхвърляне**. Собственото родителство е един от малкото демографски фактори, свързани с по-висока подкрепа.

ИНТЕГРАЦИЯ

Интеграцията се приема като споделена отговорност, но на практика се очаква преди всичко усилие от мигрантите. 59% смятат, че отговорност носят и имигрантите, и приемащото общество, но България остава под европейското равнище по този показател. Самата интеграция продължава да се оценява предимно като неуспешна, особено при бежанците; лекото подобрение между двете вълни не е достатъчно, за да се говори за сигурна промяна.

Представата за успешна интеграция е основана на икономически принос и адаптация. Най-важно е мигрантите да плащат данъци, да владеят български, да имат образование и квалификация и да приемат местните ценности. Изискването за икономически принос става още по-категорично – плащането на данъци е „много важно“ за 75% срещу 64% през 2024 г. Гражданството, обратно, остава най-маловажният фактор. В съчетание с нарастващото ограничаване на достъпа до гражданство това очертава модел на интеграция, основан повече на участие, самоиздръжка и адаптация, отколкото на пълноправно членство в обществото.

ОБОБЩЕНИЕ

Най-важният резултат от сравнението между 2024 и 2026 г. е устойчивостта на основната структура на нагласите. Общото отношение към бежанците и имигрантите, социалното ядро на пълно отхвърляне, оценката на миграционната политика и редица страхове и представи практически не се променят. Там, където има статистически потвърдена промяна, тя не е случайна: различни показатели се движат към **по-условно приемане, по-ограничени права и по-категорични изисквания към бежанците и мигрантите.**

Същевременно промените в информационната среда не са последвани от съпоставима промяна на обществените нагласи. Социалните медии увеличават ролята си, доверието в медиите намалява, а осведомеността остава практически непроменена. Самата оценка за медийното отразяване е тясно свързана с предварителното отношение към миграцията. Това показва общество с вече силно структурирани позиции, в което новата информация се възприема през съществуващите нагласи.

Данните не дават основание наблюдаваната динамика да бъде приписана на отделни информационни кампании или проектни дейности. Посоката на част от промените съвпада с по-широкото влошаване на отношението към имиграцията в Европа, докато голяма част от нагласите остават устойчиви независимо от промените в информационната среда. Това насочва към по-широкия обществен и международен контекст – миграционните процеси, войните и кризите, политическия дебат и усещането за сигурност – като по-вероятна рамка, в която се формират и променят тези нагласи.

Комуникационните дейности имат значение, но възможностите им за въздействие трябва да се оценяват реалистично. Те могат да подобряват информираността, да коригират конкретни заблуди и да работят с колебаещите се групи, но трудно могат сами да променят дълбоко установени обществени нагласи в кратък период. Поради това промяната в общите нагласи на населението не следва да се използва сама по себе си като критерий за успех или неуспех на отделен проект или информационна кампания.



НЯКОЛКО ДУМИ ЗА ФИНАЛ

Проучването показва общество с устойчиви и вече силно структурирани нагласи към бежанците и миграцията. Между 2024 и 2026 г. не настъпва цялостна промяна в отношението, но в редица конкретни измерения се засилват условността на приемането, изискванията към мигрантите и ограниченията пред трайното им и равноправно включване в обществото. Тази динамика се развива в по-широк контекст на нарастваща предпазливост към миграцията и в Европа.

В такава среда промяната на обществените нагласи не може да бъде нито бърза, нито резултат от кампании или проекти. Информирането обаче остава важно – не като инструмент за непосредствено убеждаване, а като дългосрочно усилие за по-добро разбиране на миграцията, разграничаване на факти от устойчиви представи и предразсъдъци и създаване на основа за по-информиран и балансиран обществен разговор.

Настоящият аналитичен материал е разработен в рамките на Проект „Толерантни заЕдно: информирано общество за законната миграция“, № BG65AMPR001-2.001-0012, договор 812108-48-10.07.2024, финансиран по ФУМИ 2021-2027, с бенефициент фондация „Европейски институт“. Цялата отговорност за съдържанието на материала се носи от фондация „Европейски институт“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че отразява официалното становище на ФУМИ и Управляващия орган.